

EVALUAČNÍ ZPRÁVA – VZDĚLÁVÁNÍ

Evaluace programů financovaných z Fondů EHP a Norska 2014-2021
pro Národní kontaktní místo

Leden 2024

Zhotovitel:

Naviga Advisory and Evaluation s.r.o.
Křižíkova 70b,
612 00, Brno
IČ: 25342282

Objednatel:

Česká republika – Ministerstvo financí
Letenská 525/15
118 10, Praha 1
IČ: 00006947

Obsah

Obsah

1	Manažerské shrnutí.....	4
2	Executive Summary	6
3	Úvod do evaluace	8
3.1	Vymezení předmětu evaluace	8
3.2	Cíle evaluace.....	8
4	Evaluační design	9
4.1	Evaluační kritéria	9
4.2	Evaluační otázky (základní i specifické)	9
4.3	Metody sběru dat a zdroje dat.....	11
4.4	Přístup k analýze dat	11
5	Zjištění evaluace	12
5.1	Relevance	12
5.2	Koherence.....	15
5.3	Účelnost.....	18
5.4	Specifické evaluační otázky	23
6	Závěry a doporučení.....	29
6.1	Relevance	29
6.2	Koherence.....	30
6.3	Účelnost.....	30
6.4	Specifická témata	31
7	Zpracování hlavních závěrů a doporučení do follow-up table	32
8	Elaboration of main conclusions and recommendations into a follow-up table	34
9	Přílohy.....	37
9.1	Seznam dokumentů.....	37
9.2	Složení evaluačního týmu.....	37
9.2.1	Seznam evaluátorů	37
9.2.2	Seznam zapojených expertů.....	37
9.3	Upřesnění skupin respondentů	38
9.4	Scénář dotazníku	39
9.5	Scénář rozhovoru s příjemci	42
9.6	Upřesnění termínů sběru dat	45

9.7	Analýza projektů podpořených z programu Vzdělávání.....	46
9.8	Seznam zkratk.....	55

1 Manažerské shrnutí

Předmětem této evaluační zprávy je Program Vzdělávání, který měl za cíl zvýšit úroveň lidského kapitálu a vzdělanostní základnu v ČR, dále také snížit ekonomické a sociální rozdíly v Evropském hospodářském prostoru a posílit spolupráci s Islandem, Lichtenštejnem a Norskem. S celkovou alokací grantu 183 milionů Kč podpořil 107 projektů, které byly zaměřeny na modernizaci a inovaci výuky a spolupráci mezi školami a dalšími vzdělávacími institucemi. Program Vzdělávání byl hodnocen na základě evaluačních kritérií jako relevance, koherence, účelnost, ale také účinnost (v rámci specifických evaluačních otázek).

V rámci evaluace bylo zjištěno, že Program Vzdělávání adekvátně reaguje na potřeby České republiky, které byly identifikovány v rámci Concept Note (tj. zvýšení kvality a relevance vzdělávání, zvýšení mobility studentů i pedagogických pracovníků či větší propojení znalostí s poptávkou na trhu práce). Program byl kvalitně nastaven, jeho aktivity odpovídaly prioritním potřebám příjemců. Za obzvláště výhodné lze považovat využití zkušeností z předchozích období a existenci dobře zavedené infrastruktury zprostředkujícího subjektu, Domu zahraniční spolupráce. Tato infrastruktura umožnila programu efektivní přípravu a realizaci bez nutnosti vytváření nových vazeb mezi aktéry. Nové prvky programu, jako jsou podpora odborného vzdělávání a romská inkluze, ačkoliv představují výzvy kvůli své specifčnosti, jsou přijímány jako nezbytné kroky pro další rozvoj a integraci vzdělávacích politik. V oblasti relevance se program zaměřil na skutečné a aktuální vzdělávací potřeby ČR, což bylo potvrzeno výsledky dotazníkového šetření mezi příjemci grantů. Program byl v souladu s důležitými strategickými dokumenty pro směřování vzdělávání v ČR, což naznačuje jeho schopnost přizpůsobit se měnícím se vzdělávacím trendům a potřebám. Všechny čtyři hlavní definované výsledky programu – označené jako „Outcomes“ korespondují s nejnovější strategií ČR pro oblast vzdělávání, kterou je Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+. Každý z Outcomes koresponduje s vybranými strategickými liniemi, které jsou klíčovým prvkem této strategie. V kontextu koherence byl Program Vzdělávání srovnáván s jinými programy podobného zaměření, jako je program Erasmus+, CEEPUS, AKTION Česká republika – Rakousko nebo Šablony z OP VVV. Jeden z hlavních rozdílů byl oproti Erasmus+ v tom, že program Vzdělávání se více zaměřoval na větší finanční podporu a na spolupráci s konkrétními zeměmi (Island, Norsko, Lichtenštejnem), což mělo za následek posílení bilaterálních vztahů na úrovni zprostředkovatelů programu. Program také nabízel možnosti pro zaměření na specifické cílové skupiny, jako jsou znevýhodnění studenti a poskytoval vyšší stipendia pro studenty vysokých škol, což zvýšilo jejich možnosti studovat v zahraničí.

Účinnost programu byla zřetelná zejména v jeho schopnosti adaptovat se na měnící se podmínky, jako byla pandemie COVID-19 a ruská invaze na Ukrajině. Program byl schopen rychle reagovat na tyto situace, což vedlo k úpravám projektových aktivit a struktur rozpočtů bez zásadních komplikací. Tyto změny umožnily projektům přizpůsobit se novým realitám, čímž bylo zajištěno pokračování a dokončení projektů a zároveň poskytnutí prostoru pro inovativní řešení, jako je zapojení většího počtu lidí do online aktivit a vytváření e-learningových kurzů. Tato flexibilita a inovativní přístup byly klíčové pro úspěch programu v nejistých časech.

Co se týče účelnosti, v oblasti posílení kompetencí žáků a studentů program pomohl rozvíjet dovednosti potřebné pro aktivní občanský život. Zahrnoval aktivity zaměřené na rozvoj občanské angažovanosti, jako byla tvorba studentských parlamentů a podpora aktivit zaměřených na zapojení studentů do života

školního společenství a komunity. Program také podpořil rozvoj kompetence k podnikavosti a zapojení studentů do aktivit souvisejících s aktivním občanstvím a podílením se na životě školy a obce.

V rámci internacionalizace program přispěl k významnému posílení spolupráce mezi zapojenými institucemi, což vedlo k přípravě nových mezinárodních aktivit, výměně osvědčených postupů a inovací a rozšíření mezikulturního povědomí a jazykových dovedností účastníků. Program rovněž podpořil mobilitu studentů a zaměstnanců, což pomohlo upevňovat spolupráci mezi institucemi a navázat osobní vztahy mezi jednotlivými pracovníky.

Program Vzdělávání vedl k lepšímu propojení výuky se světem práce prostřednictvím praktických zkušeností, workshopů, výměny inovativních výukových materiálů a implementace nových metod výuky. Toto propojení nejenže zlepšilo dovednosti studentů relevantní pro trh práce, ale také posílilo motivaci k lepším studijním výsledkům a připravenosti studentů na budoucí kariéru.

Přesto program během realizace čelil několika výzvám. Administrativní náročnost týkající se podání žádosti a administrace projektu a prodlevy mezi jednotlivými fázemi programu ovlivnily především menší školy s omezenými kapacitami a zkušenostmi pro správu projektů. Navíc byla zjištěna nižší informovanost o programu mimo hlavní město Praha, což naznačuje potřebu lepšího rozšíření informací a podpory pro školy v regionech. Ačkoliv byl program významným krokem k dosažení strategických cílů vzdělávací politiky ČR tak, jak je definuje Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+, tyto výzvy poukazují na potřebu dalšího rozvoje a zlepšení v budoucích edicích programu.

Program Vzdělávání představuje pozitivní krok směrem k dosahování strategických cílů české vzdělávací politiky a posiluje mezinárodní spolupráci ve vzdělávání. Jeho účinnost byla vysoká především díky flexibilitě, inovativnosti a schopnosti čelit současným výzvám, přestože čelil určitým administrativním a organizačním překážkám. Celkově představuje efektivní prostředek pro posílení vzdělanostní základny a lidského kapitálu České republiky. Jeho přínosy zahrnují podporu inovací ve vzdělávání, mezinárodní spolupráci a pomoc znevýhodněným skupinám. I přes výzvy, zejména v oblasti administrativy a nejistot budoucí podpory, program prokázal vysokou míru účinnosti a adaptability.

2 Executive Summary

The subject of this evaluation report is the Education Programme, which aims at enhancing human capital and knowledge base, reducing economic and social disparities in the European Economic Area, and strengthening cooperation with Iceland, Liechtenstein, and Norway. With a total grant allocation of 183 million CZK, it supported 107 projects focused on modernizing and innovating teaching and cooperation between schools and other educational institutions. The Education Programme was assessed based on three evaluation criteria – relevance, coherence, and effectiveness and efficiency (which was part of the specific evaluation questions).

The evaluation found that the Education Programme adequately responds to the needs of the Czech Republic identified in the Concept Note (as is improvement of quality and relevance of education, increase in the mobility of students and staff, matching of skills with labour market demand). The Programme was well set up, its activities responded to the priority needs of the beneficiaries. The use of experience from previous periods and the existence of a well-established infrastructure of the intermediary body, the Centre for International Cooperation and Education – Dům zahraniční spolupráce (DZS), can be considered particularly advantageous. This infrastructure allowed the programme to be effectively prepared and implemented without the need to create new links between actors. New elements of the programme, such as the promotion of vocational training and Roma inclusion, although posing challenges due to their specificity, are accepted as necessary steps for the further development and integration of education policies. In the area of relevance, the programme has focused on the real and current educational needs of the Czech Republic, as confirmed by the results of the questionnaire survey among grantees. The programme was in line with the important strategic documents for the direction of education in the Czech Republic, indicating its capacity to adapt to changing educational trends and needs. All four main programme outcomes correspond to the latest strategy of the Czech Republic for the education, which is the Strategy of the Education Policy of the Czech Republic until 2030+. Each of the outcomes corresponds to selected strategic lines, which are a key element of this strategy.

In the context of coherence, the Education Programme was compared with other similar programmes, such as Erasmus+, CEEPUS, AKTION Czech Republic – Austria or Templates from OP RDE. One of the main differences between the Programme and Erasmus+ was that the Education Programme focused more on greater financial support and cooperation with specific countries (Iceland, Norway, Liechtenstein), resulting in strengthened bilateral relations at the level of programme promoters. The programme also offered opportunities to focus on specific target groups, such as disadvantaged students, and provided higher scholarships for university students, increasing their opportunities to study abroad.

The programme's efficiency was particularly evident in its ability to adapt to changing conditions, such as the COVID-19 pandemic and the Russian invasion of Ukraine. The programme was able to respond quickly to these situations, leading to adjustments in project activities and budget structures without major complications. These changes allowed projects to adapt to new realities, ensuring the continuation and completion of projects while providing room for innovative solutions, such as involving more people in online activities and creating e-learning courses. This flexibility and innovative approach were key to the programme's success in uncertain times.

In terms of effectiveness, in the area of strengthening students' competencies, the programme helped develop skills necessary for active civic life. It included activities focused on developing civic engagement, such as the creation of student parliaments and support for activities aimed at involving students in the life of the school community and community. The programme also supported the development of entrepreneurial competence and the involvement of students in activities related to active citizenship and participation in the life of the school and municipality.

Considering internationalization, the programme contributed significantly to strengthening cooperation between the involved institutions, leading to the preparation of new international activities, the exchange of best practices and innovations, and the expansion of intercultural awareness and language skills of participants. The programme also supported the mobility of students and staff, which helped strengthen cooperation between institutions and establish personal relationships between individual workers.

The Education Programme led to better integration of teaching with the world of work through practical experiences, workshops, the exchange of innovative teaching materials, and the implementation of new teaching methods. This integration not only improved students' skills relevant to the labour market but also strengthened motivation for better study results and preparedness for future careers.

Nevertheless, the program faced several challenges during its implementation. Administrative complexity regarding application submission and project administration and delays between different phases of the programme particularly affected smaller schools with limited project management capacities and experiences. Additionally, lower awareness of the programme outside the capital city of Prague was noted, indicating the need for better dissemination of information and support for schools in the regions. Although the programme was a significant step towards achieving the strategic goals of Czech educational policy as defined in the Strategy of the Education Policy of the Czech Republic until 2030+, these challenges point to the need for further development and improvement in future editions of the programme.

The Education Programme represents a positive step towards achieving the strategic goals of Czech educational policy and strengthens international cooperation in education. Also, its efficiency was high, especially due to its flexibility, innovativeness, and ability to face current challenges, despite facing certain administrative and organizational obstacles. Overall, it represents an effective means of strengthening the educational base and human capital of the Czech Republic. Its contributions include support for innovations in education, international cooperation, and assistance to disadvantaged groups. Despite challenges, particularly in the area of administration and uncertainties of future support, the programme demonstrated a high degree of effectiveness and adaptability.

3 Úvod do evaluace

Obsahem kapitoly je základní vymezení předmětu a cíle evaluace dále kontext intervence v hodnoceném programu Vzdělávání.

3.1 Vymezení předmětu evaluace

Předmětem plnění Veřejné zakázky je zajištění 9 nezávislých průběžných evaluací v rámci programů financovaných z Fondů EHP a Norska 2014-2021 (jejichž implementační fáze běží až do konce roku 2024) a jednu souhrnnou (závěrečnou) evaluaci. Nutnost evaluace všech programů pro Národní kontaktní místo (NKM) je povinnou součástí implementace Fondů EHP a Norska 2014–2021 a vyplývá z „Nařízení o implementaci Finančního mechanismu Evropského hospodářského prostoru (EHP) 2014-2021“ a „Nařízení o implementaci Finančního mechanismu Norska 2014-2021“. Základní podmínkou vyplývající z Nařízení je nezávislost evaluace.

Předmětem plnění této zakázky je tedy provést 10 nezávislých evaluací, přičemž v rámci každé jednotlivé evaluace je nutné zajistit sběr, analýzu a odborné vyhodnocení dat; realizovat nezávislou evaluaci a předložit evaluační zprávu v požadovaném rozsahu, formátu a kvalitě; prezentovat závěry a doporučení.

Předmětem **této konkrétní evaluační zprávy** je vyhodnocení výsledků evaluace programu Vzdělávání v návaznosti na předložené výzkumné otázky, které byly ze strany zadavatele pro tuto oblast definovány a které jsou představeny níže v kapitole 4.2.

3.2 Cíle evaluace

Průběžná evaluace se primárně zaměřuje na ověření, zda reálný stav implementace programů odpovídá předpokládanému stavu. Obecně evaluace zhodnotí, zda bylo dosaženo očekávaných výsledků a výstupů, stanovených cílů a jaký byl skutečný přínos dosažených výsledků. Případně také, zda a jak byly dosažené výsledky prospěšné pro (předem) definované skupiny osob.

Projekty zařazené do evaluace v oblasti vzdělávání byly hodnoceny na základě tří evaluačních kritérií – relevance, efektivnost a koherence – přičemž cílem bylo odpovědět na definované evaluační otázky v rámci těchto kritérií. Dalším cílem evaluace pak bylo zodpovědět specifické evaluační otázky definované zadavatelem v kick-off paperu.

4 Evaluační design

Tato kapitola uvádí vybraná evaluační kritéria, představuje definované základní a specifické evaluační otázky, shrnuje metody sběru a analýzy dat a celkový přístup k analýze dat.

4.1 Evaluační kritéria

Projekty zařazené do evaluace programu Vzdělávání byly hodnoceny na základě těchto evaluačních kritérií:

- Relevance – u tohoto kritéria se zaměřujeme na to, jak dobře byly definovány potřeby cílových skupin při přípravě programu Vzdělávání.
- Koherence – zde se zaměřujeme na vazby hodnocených programů na další aktivity v oblasti Vzdělávání.
- Účelnost – kritérium se blíže zaměřuje na míru změny, kterou ve vzdělávacím systému program Vzdělávání přinesl.

4.2 Evaluační otázky (základní i specifické)

Základní evaluační otázky

Objednatel ve spolupráci s dalšími aktéry podílejícími se na implementaci programu Vzdělávání navrhl celkem 14 evaluačních otázek

Relevance

Obecné otázky:

- *Jak dobře byl program nastaven?*
- *Jak dobře program reaguje na potřeby příjemců (institucí, cílových skupin, atd.)?*

Specifické otázky:

1. Postihuje program (a jeho 4 definované Outcomes) skutečné a aktuální vzdělávací potřeby ČR? Byly tyto potřeby někde definovány?
2. Jaké důvody *obvykle* vedly příjemce grantů k rozhodnutí zapojit se do programu Vzdělávání?

Koherence

Obecné otázky:

- *Jaké byly synergické efekty a souvislosti s ostatními intervencemi zprostředkovatele programu?*
- *Přináší program přidanou hodnotu a zároveň se vyhýbá duplicitě s jinými podobnými programy ve stejné programové oblasti? Pokud ano, jak?*

Specifické otázky:

3. Lze program Vzdělávání srovnat s jinými programy podobného zaměření? Má nějaké výhody nebo nevýhody proti jiným programům? (Např. program Erasmus+?)
4. Je způsob podpory mobility stejný/jiný/lepší/horší než v rámci jiných programů s podobným zaměřením? Proč?

Účinnost

Obecné otázky:

- *Do jaké míry byly výstupy a výsledky dosaženy v požadované kvalitě (oproti kvantitě)? Jaké faktory ovlivnily dosažení výstupů a výsledků?*
- *Bylo dosaženo i jiných výstupů nad rámec těch uvedených v žádosti a přispěly tyto k plánovaným výsledkům? Pokud ano, jaké?*
- *Bylo dosaženo i jiných výsledků nad rámec těch uvedených v žádosti a přispěly tyto k cílům programu? Pokud ano, jaké?*

Specifické otázky:

5. Posílil program Vzdělávání kompetence žáků a studentů aktivně se zapojit do občanského života?
6. Jak program Vzdělávání přispěl k posílení internacionalizace zapojených institucí? (Např. rozšíření výuky o zahraniční metody a zkušenosti *Otázka pro příjemce grantů.*)
7. Zvýšily mezinárodní zkušenosti zaměstnanců/pedagogů jejich ochotu iniciovat změny v dané instituci? Jak? Můžete uvést konkrétní příklad? (otázka pro příjemce grantu)
8. Jak program Vzdělávání přispěl k lepšímu propojení výuky se světem práce? Můžete uvést konkrétní příklad?
Pokud se týká Outcome 3 – VET, lze vyjmenovat a ohodnotit ty výsledky programu, které jsou uplatnitelné na trhu práce?

Další specifické evaluační otázky:

9. Vzhledem k délce programu, lze ohodnotit flexibilitu, respektive schopnost programu kompenzovat nová rizika a adaptovat program během realizace? (Např. s ohledem na ukrajinské uprchlíky, Covid...)
10. Jak byly projekty a dosahování jejich výsledků ovlivněny pandemií Covid-19 a/nebo invazí na Ukrajinu? (*otázka pro příjemce grantu*)
11. Jak ovlivnily pandemie Covid-19 a/nebo invaze na Ukrajinu a/nebo vysoká inflace (dražší doprava, související služby apod.) dosažení výsledků programu? (otázka pro ZP)
12. Existuje souvislost mezi úrovní vzdělávací instituce a formou zapojení do programu? Existuje souvislost mezi úrovní instituce a zájmem ve výzvách k jednotlivým Outcomes?
13. Existují nějaké překážky na straně programu, které brání školám / institucím na konkrétní úrovni v podání žádosti?
14. Existují nějaké důvody spojené s partnery z donorských zemí (jejich ochota participovat, zájem o spolupráci, kapacity, dostupnost, komunikační bariéry, finanční problémy atd.), které ovlivnily proces podávání žádostí a/nebo realizaci projektů (např. takové, které bránily spolupráci či omezovaly její rozsah nebo takové, které podporovaly spolupráci atd.)?

4.3 Metody sběru dat a zdroje dat

Pro evaluaci byly využity následující zdroje dat:

- Desk research
- Dotazníkové šetření
- Rozhovory
- Posouzení ze strany experta

Desk research

Do desk research vstupovaly všechny základní dokumenty k Fondům EHP a Norska 2014-2021, dokumenty k programům Vzdělávání. Dále texty a přílohy jednotlivých výzev, detailní informace k projektům apod. Využity byly také analýzy, které ve vztahu k hodnocené problematice realizoval Dům zahraniční spolupráce – zprostředkovatel programu. Základní seznam dokumentů je uveden v příloze 9.1.

Dotazníkové šetření

Dotazníkové šetření bylo zaměřeno na konečné příjemce grantů ze všech čtyř Outcomes. Osloveno bylo 74 unikátních respondentů (všichni koneční příjemci s výjimkou 6 příjemců, kteří byli osloveni se žádostí o účast na přímém rozhovoru). Celkem se podařilo získat 43 úplných odpovědí. Výsledky dotazníku jsou zpracovány do zjištění v kapitole 5.

Rozhovory

Rozhovory probíhaly v říjnu 2023, osloveno bylo 6 příjemců, dále zástupci zprostředkovatele programu a zástupci Národního kontaktního místa a dále probíhala komunikace s expertem (viz složení evaluačního týmu v kapitole 9.2).

4.4 Přístup k analýze dat

Při přípravě evaluační zprávy proběhla analýza dat z podkladových dokumentů (desk research) a dat získaných z rozhovorů a dotazníkového šetření. Dotazníkové šetření přineslo kvantitativní informace, které byly vyhodnocovány statistickou analýzou dat a zpracovány většinou do podoby grafických nebo číselných výstupů. Kvalitativní informace získané z dotazníku nebo z rozhovorů byly hodnoceny kvalitativními metodami (kódování, obsahová analýza, analýza priorit). Scénáře, stejně jako konkrétní respondenti těchto šetření jsou uvedeny v příloze této zprávy.

Výsledky analýz jsou uvedeny v následující kapitole č. 5.

5 Zjištění evaluace

Cílem programu bylo zvýšení vzdělanostní základny a lidského kapitálu v České republice, snížení ekonomických a sociálních rozdílů v Evropském hospodářském prostoru a posílení spolupráce s Islandem, Lichtenštejnem a Norskem.

Program Vzdělávání podpořil projekty zaměřené na spolupráci škol a dalších vzdělávacích institucí, které vedou k modernizaci a inovaci výuky. Ve čtyřech kolech výzev bylo podpořeno 107 projektů s celkovou alokací grantu ve výši 183 mil Kč.

Tabulka 1: Velikost a množství podpořených projektů v programu Vzdělávání. Zdroj: zprostředkovatel programu

Oblast/Outcomes	Celková velikost poskytnutého grantu	Počet projektů	Průměrná velikost poskytnutého grantu
Projekty institucionální spolupráce (ICP)	103 906 098 Kč	43	2 416 421 Kč
Projekty mobilit	57 105 387 Kč	48	1 189 696 Kč
Projekty odborného vzdělávání a přípravy (VETP)	6 665 926 Kč	10	666 593 Kč
Projekty inkluzivního vzdělávání	15 187 374 Kč	6	2 531 229 Kč
CELKEM	182 286 785 Kč	107	1 709 017 Kč

Další doplňující informace k jednotlivým projektům a jejich rozdělení je možné nalézt v kapitole 9. 8. této zprávy. V následující části se již zaměříme na zodpovězení jednotlivých evaluačních otázek.

5.1 Relevance

1. Postihuje program (a jeho 4 definované Outcomes) skutečné a aktuální vzdělávací potřeby ČR? Byly tyto potřeby někde definovány?

Nastavení programu reagovalo na formulovanou a v daném období platnou Strategii vzdělávací politiky ČR do roku 2020. Před finálním nastavením proběhlo memorandum, které významně ovlivnilo nastavení programu. Navíc velmi důležitou roli hrála doporučení v oblasti vzdělávání ze strany Evropské komise a taktéž doporučení na úrovni státu. Dům zahraniční spolupráce se jako zprostředkovatel dlouhodobě snaží monitorovat potřeby příjemců, výhodou je, že je s nimi dlouhodobě v kontaktu i mimo rámec programu Vzdělávání. Z pohledu zprostředkovatele program naplňuje předem definované potřeby, očekávání byla i proto naplněna. Jako znak dobrého nastavení programu a jeho nadčasovosti považují jeho soulad s nově definovaným a přijatým strategickým dokumentem pro

směrování vzdělávání v České republice Strategii vzdělávací politiky do roku 2030+, která byla přijata až po nastavení programu.

Během přípravné fáze programu proběhly konzultace se zúčastněnými stranami, jejichž hlavním cílem bylo identifikovat potřeby a následně stanovit výzvy v předem definovaných oblastech. Výsledkem diskuse zúčastněných stran byly tyto hlavní potřeby:

- mobilita studentů a zaměstnanců a výměna znalostí a osvědčených postupů
- začleňování znevýhodněných studentů
- podpora profesního rozvoje (budoucích) učitelů
- posílení občanské výchovy, rozvoj dovedností studentů, aby byli lépe vybaveni pro svět práce
- modernizace učebních osnov

V rámci těchto potřeb byly následně stanoveny 4 hlavní výstupy (=Outcomes), na něž se podpora přes program Vzdělávání zaměřuje:

- Posílení institucionální spolupráce na všech úrovních vzdělávání s důrazem na demokracii a občanství (Outcome 1)
- Zlepšení dovedností a kompetencí žáků, studentů a pracovníků ve vzdělávání (mobilita) (Outcome 2)
- Zkvalitnění praktického vyučování a podpora podnikatelských kompetencí u žáků (Outcome 3)
- Posílení inkluze znevýhodněných skupin ve vzdělávání, včetně romské inkluze (Outcome 4)

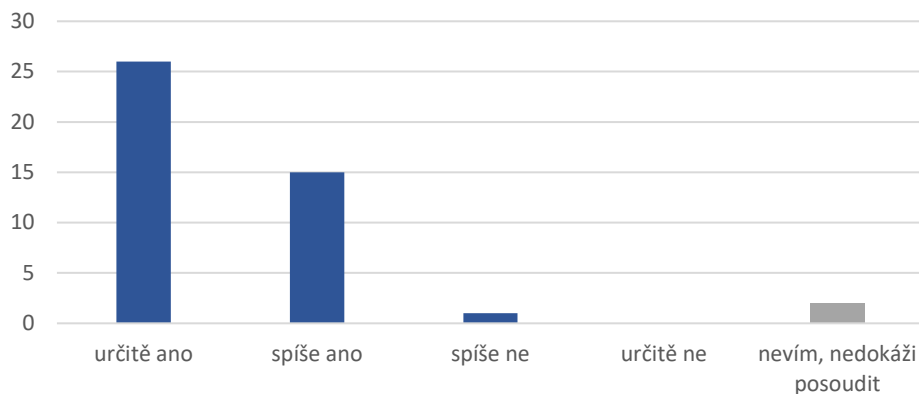
Tyto čtyři hlavní Outcomes vhodně korespondují s klíčovou strategií ČR v oblasti vzdělávání, kterou je Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+. Tato strategie má dva hlavní strategické cíle. Strategický cíl 1: Zaměřit vzdělávání více na získávání kompetencí potřebných pro aktivní občanský, profesní i osobní život. Strategický cíl 2: Snížit nerovnosti v přístupu ke kvalitnímu vzdělávání a umožnit maximální rozvoj potenciálu dětí, žáků a studentů. Tyto dva strategické cíle jsou následně rozděleny do pěti strategických linií:

- Strategická linie 1: Proměna obsahu, způsobů a hodnocení vzdělávání
- Strategická linie 2: Rovný přístup ke kvalitnímu vzdělávání
- Strategická linie 3: Podpora pedagogických pracovníků
- Strategická linie 4: Zvýšení odborných kapacit, důvěry a vzájemné spolupráce
- Strategická linie 5: Zvýšení financování a zajištění jeho stability

Outcome 1 podporuje realizaci strategického cíle 1. Outcome 2 koresponduje se strategickými liniemi 1, 3 a 4. Outcome 3 odpovídá strategické linii 1 a Outcome 4 navazuje na strategický cíl 2 a také se strategickou linií 2. Na základě tohoto srovnání lze konstatovat, že program odpovídá aktuálním vzdělávacím potřebám ČR.

I dle názoru oslovených respondentů dotazníku – příjemců dotace – pokrývá program ve svých čtyřech oblastech skutečně aktuální vzdělávací potřeby ČR (59 % určitě ano, 34 % spíše ano).

Graf 1: Pokrývá dle Vašeho názoru program (ve svých 4 oblastech) skutečné a aktuální vzdělávací potřeby České republiky? Zdroj: Dotazníkové šetření, N = 44

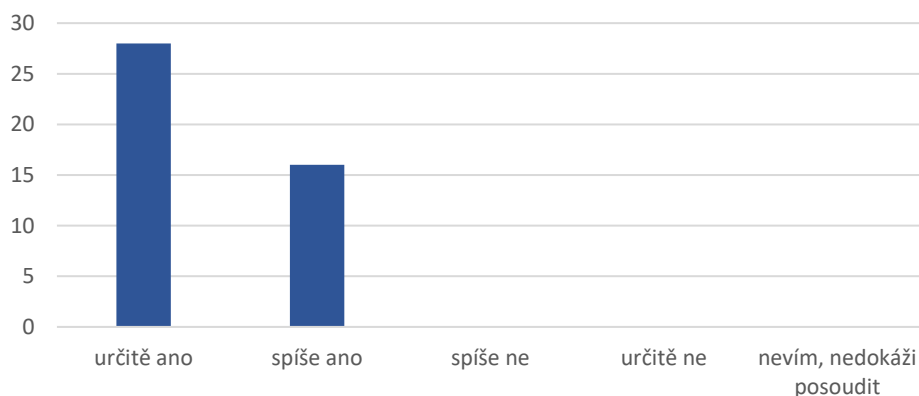

Téměř dvě třetiny (64 %) příjemců, kteří se zapojili do dotazníkového šetření, dále uvedlo, že podmínky programu Vzdělávání určitě odpovídaly tomu, co jejich organizace v dané době potřebovala. Zbývajících 36 % uvedlo, že podmínky programu spíše odpovídaly jejich potřebě. Žádný z respondentů se nevyjádřil negativně.

"Naprosto ideální, ještě jsem se nesečkala s takovým programem, který bychom mohli naplno využít a byl přesně to, co u nás potřebujeme."

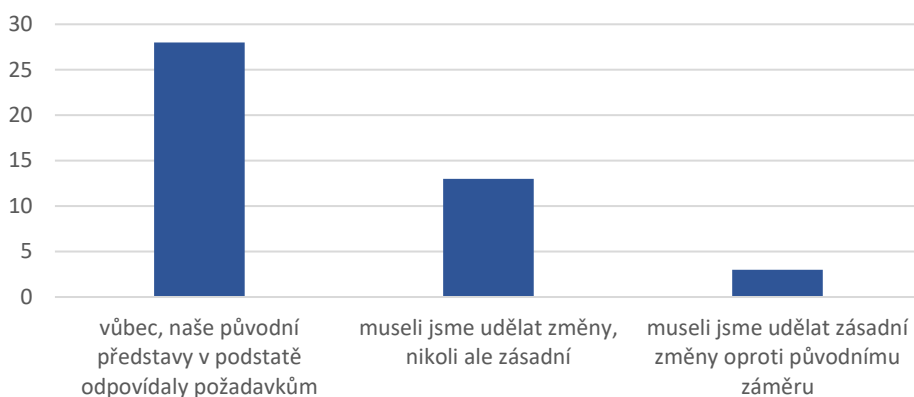
Příjemce, říjen 2023

Graf 2: Odpovídaly podmínky programu Vzdělávání tomu, co jste jako organizace v dané době potřebovali? Zdroj: dotazníkové šetření, N = 44

Také další otázka potvrzuje, že program byl správně zaměřen – 93 % respondentů uvádí, že nemuseli při sestavování žádosti dělat zásadní změny v plánovaných aktivitách (64 % dokonce uvádí, že nemuseli dělat žádné změny, jejich původní představy v podstatě odpovídaly požadavkům výzvy). Jen 3 respondenti (7 %) uvedli, že museli provést zásadní změny.

Graf 3: Do jaké míry jste museli plánované aktivity při sestavování žádosti přizpůsobit požadavkům výzvy?
Zdroj: Dotazníkové šetření, N = 44

"Já bych ocenil, kdyby ten program mohl být o něco delší – kdyby to bylo na dva roky (...) – z důvodu personálních kapacit – přes školní rok se k tomu dostanou pedagogové jen těžko."

Příjemce, říjen 2023

Na základě provedených šetření lze konstatovat, že nastavení programu je poměrně dobře nastaveno v oblasti potřeb jednotlivých příjemců a podporované aktivity jsou v souladu s tím, co příjemci a podporované skupiny opravdu potřebují. To je

potvrzeno i rozhovory s příjemci projektu, kde všichni s tímto pohledem souzní. Jediným doporučením, které v této oblasti zaznělo, bylo doporučení z hlediska délky programu, která dle jednoho z příjemců není z důvodu nedostatečných personálních kapacit během školního roku dostatečná.

2. Jaké důvody obvykle vedly příjemce grantů k rozhodnutí zapojit se do programu Vzdělávání?

Dle dotazníkového šetření se respondenti často rozhodli pro využití programu Vzdělávání z toho důvodu, že plánované projektové aktivity nebylo v některých případech, především u příjemců z neziskového sektoru, možné financovat z jiných zdrojů. Toto odůvodnění rovněž odpovídá výsledkům kvalitativního šetření v podobě rozhovorů s příjemci. Během rozhovorů několik příjemců uvedlo, že neustále monitorují různé možnosti financování – to, co zapadá do jejich potřeb, zkouší získat/žádat a vždy se musí snažit přizpůsobit svůj zájem k podmínkám výzev. Všichni příjemci se během rozhovorů

"Tento program byl naprosto perfektní i co se týče podmínek, všechno jasné, všechno jednoduché, žádná zbytečná byrokracie...a myslím si, že ty peníze, který v něm byly daný byly opravdu na to, co je potřeba."

Příjemce (podpora mobility), říjen 2023

vyjádřili, že výzva byla spíše obecnější, a proto sedla na jejich záměr, a tudíž nemuseli zásadně upravovat své plány. Zároveň na rozdíl od jiných dotačních titulů nabídla dostatečnou finanční alokaci, která umožnila adekvátní zaplacení osob zapojených do projektu.

5.2 Koherence

3. Lze program Vzdělávání srovnat s jinými programy podobného zaměření? Má nějaké výhody nebo nevýhody proti jiným programům? (Např. program Erasmus+?)

Zprostředkovatel programu je s institucemi, které čerpaly z programu Vzdělávání, dlouhodobě v kontaktu vzhledem ke své standardní agendě, kterou je usnadňování mezinárodní spolupráce ve vzdělávání. Další výhodou toho, že program Vzdělávání řešil právě Dům zahraniční spolupráce, byla úzká návaznost na další instituce v oblasti školství a vzdělávání. Jako příspěvková organizace MŠMT mohl DZS využít vazeb na svého zřizovatele a také další instituce. Oproti přípravě jiných programů – jako je např. program Lidská práva – tak měla veškeré potřebné odborné kapacity k dispozici na jednom místě (v návazných institucích), nemusela tak shánět externí odborníky, kteří by se do přípravy programu zapojili.

Fondy EHP pomáhají překonat komplikaci v podobě vyšších životních nákladů v donorských zemích bránící českým vzdělávacím institucím v intenzivnější spolupráci. Fondy EHP nabízejí vyšší jednotkové náklady na individuální podporu než jiné programy EU nebo národní programy v České republice. Vznikají tak možnosti pro více studentů (zejména těch, kteří jsou zcela odkázáni na tento typ finanční podpory) studovat v zahraničí, a to jak v donorských státech, tak v České republice. Granty rovněž pokryjí poptávku po mezinárodní spolupráci s donorskými státy (jak finančně, tak z hlediska aktivity), na které národní zdroje nebo zdroje Erasmus+ nestačí. V neposlední řadě je jedna z výhod tohoto programu posílení bilaterálních vztahů mezi Českou republikou a donorskými státy.

Na úrovni příjemců se program Vzdělávání liší v několika aspektech. Prvním důležitým pravidlem je, že jednotlivec nemůže podat žádost sám za sebe. Každý zájemce musí být součástí projektu, který je předkládán a koordinován institucí, na které studuje nebo pracuje. Tato spolupráce mezi jednotlivcem a institucí je pro realizaci projektu podmínkou. Dalším důležitým aspektem je, že každý projekt má pevně dané období na realizaci výjezdů. Výjezdy jsou možné pouze na partnerské školy, které jsou do projektu zapojeny. V rámci projektu je také možné kombinovat různé typy výjezdů. To znamená, že příjemci mohou volit mezi různými možnostmi, jako jsou studentské a zaměstnanecké výjezdy, letní školy a semestrální pobyty. Tato variabilita umožňuje každému příjemci upravit aktivity podle svých individuálních potřeb a cílů. Jedním z dalších benefitů tohoto programu je vyšší měsíční stipendium pro studenty vysokých škol ve srovnání s jinými podobnými programy. To umožňuje studentům financovat své studium a pobyt v zahraničí s větší lehkostí. Dalším specifikem oproti například programu Erasmus+ je prioritní cílová skupina, což jsou znevýhodnění studenti, kteří by si jinak nemohli dovolit výjezd. Zároveň je specifické zaměření na cílové země Norsko, Island a Lichtenštejnsko, které mají vysokou životní úroveň, a tudíž můžou být pro zájemce atraktivnější.

V dotazníkovém šetření se většina respondentů vyjádřila, že neměli pro svůj projekt možnost využít jiný dotační program (75 %). Z těch respondentů, kteří měli pro dané projektové aktivity možnost využít jiný dotační program (celkem 6 respondentů), konkrétně uváděli tyto důvody, proč zvolili program Vzdělávání:

- zajímavá stipendia pro studenty
- podmínky a nastavení programu, výborná korespondence plánovaného projektu s prioritami programu
- Větší přívětivost a jednoznačnější pravidla oproti jiným programům.
- Nabídka přímo ze strany DZS, kde partnerská škola na Islandu hledala českou základní školu pro realizaci společného projektu skrze fondy EHP.
- Štědrá finanční podpora, která byla vyšší než u jiných dotačních titulů

Ze zmiňovaných 6 respondentů jich 5 odpovědělo na otázku ohledně dalších dotačních programů, které zvažovali využít. Ve všech případech byl zmíněn Erasmus+, Šablony MŠMT v rámci OP VVV nebo OP JAK nebo projekty strategického partnerství. V rámci kvalitativního šetření respondenti rovněž zmiňovali vedle výše uvedených dotačních programů také program CEEPUS.

Graf 4: Měli jste možnost využít pro financování vašeho projektu i jiný dotační program (národní nebo regionální dotační tituly, Evropské strukturální fondy apod.)? Zdroj: Dotazníkové šetření, N = 44

4. Je způsob podpory mobility stejný/jiný/lepší/horší než v rámci jiných programů s podobným zaměřením? Proč?

Podpora v oblasti mobility je do jisté míry odlišná než u jiných programů. Dle šetření DZS, které porovnává programy mobility realizované prostřednictvím AIA, AKTION Česká republika-Rakousko, CEEPUS s Fondy EHP, je podpora z Fondů EHP lepší především v pěti hlavních oblastech. Primárně jde o výše již zmíněné štědré stipendium umožňující studentům, i těm znevýhodněným, pobyt ve finančně náročných zemích. Tito studenti mohou navíc získat zvláštní podporu. Cílové země, kam je stipendium směřováno, nabízejí vysokou úroveň angličtiny, prestižní univerzity a atraktivní přírodu. Během pobytů studenti získávají pozitivní vztah k přírodě a k zdravému životnímu stylu. Zaměstnanci, kteří se výjezdu také účastní, mají možnost vyzkoušet si práci na specifickém typu projektu. Mobility také pomáhají upevňovat spolupráci mezi institucemi a navázat osobní vztahy mezi jednotlivými pracovníky. Hlavní nevýhodou podpory z Fondů EHP jsou problémy s uznáváním získaných ECTS kreditů v rámci výjezdu vysokoškolských studentů. (Zdroj: DZS Výzkum zkušeností s bilaterálními a multilaterálními výměnnými programy)

Dle zprostředkovatele programu je oproti Erasmu+ výhodou programu Vzdělávání cílená spolupráce se třemi donorskými státy, jejichž školský systém je inspirativní, a tudíž jsou pro příjemce zajímavé. Na rozdíl od programu Erasmus+ nemusí vybírat, jakou zemi si vyberou, navíc můžou realizovat projekt jenom s jedním partnerem. Program Erasmus+ je postaven na spolupráci s více partnery. Výhodou programu Vzdělávání je rovněž lepší a cílenější a intenzivnější podpora jednotlivých projektů vzhledem k jejich menšímu počtu (107).

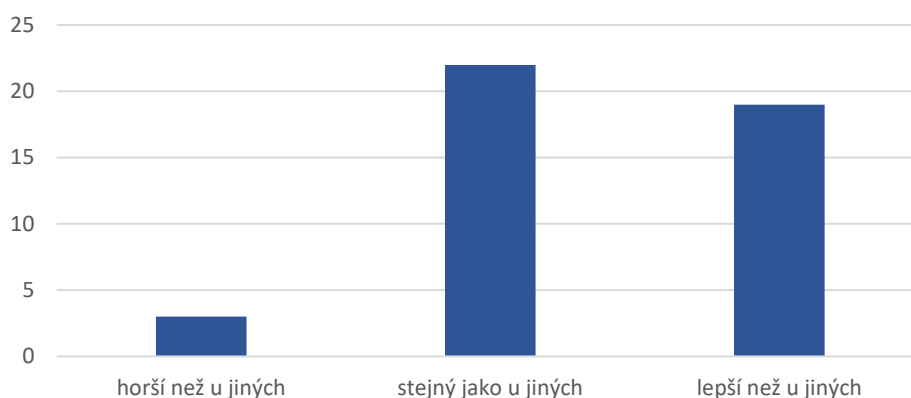
Nevýhodou programu Vzdělávání týkající se těchto typu projektů je prodleva mezi programovými fázemi po jednotlivých obdobích. Na konci projektu a během následující pauzy příjemci a potenciální příjemci neví, co čekat. Tudíž neví, na jaký typ projektu a s jakým zaměřením se mohou připravovat. Příjemci se často ptají, kdy bude další projekt. Je to problém obzvlášť u menších škol. Jelikož nejde plánovat dopředu, ztrácí programy podpořené z Fondů EHP do budoucna kvalitní řešitele, kteří se zapojí do dalšího projektu financovaného odjinud. Oproti programu Erasmus+ je u projektů náročnější

administrativa, což je dáno povahou financování, jelikož do něj navíc vstupuje národní legislativa donorského státu, například ve formě požadavků na minimální finanční ohodnocení partnerů z donorských států.

Z dotazníkového šetření vyplývá, že se pouze 3 respondenti (7 %) domnívají, že způsob podpory mobility v programu Vzdělávání je horší než u jiných programů. 50 % hodnotí podporu mobility z Fondů EHP jako stejnou jako u jiných programů, 43 % respondentů jí hodnotí dokonce jako lepší.

Stejné rozložení odpovědí je i pokud bereme v úvahu jen odpovědi respondentů, kteří realizovali projekt v oblasti mobility (resp. za tento projekt vyplňovali dotazník). Pro 13 % je způsob podpory horší, pro 44 % je stejný a pro 44 % lepší než u jiných programů.

Graf 5: Uvedte svůj názor na to, jaký je způsob podpory mobility v Programu Vzdělávání oproti jiným programům. Zdroj: Dotazníkové šetření, N = 44.

Respondenti v doplňujících komentářích ocenili zejména flexibilitu programu, která umožnila prodloužení projektů v reakci na pandemii COVID-19. Dále byla pozitivně hodnocena finanční podpora, která nejenže pokrývá náklady na organizaci, ale často také nabízí vyšší objem prostředků na mobility, což lépe odpovídá skutečným potřebám stáží v rámci států EHP. Program rovněž vyniká v poskytování větší svobody a kreativity než Erasmus+ a umožňuje využívání paušálních finančních částek.

Navíc byla velmi pozitivně hodnocena komunikace a podpora ze strany zprostředkovatelů programu. Tato podpora byla jako maximální reflektována ve všech fázích programu. Také možnost získat finanční prostředky i pro zahraniční školu a vyšší příspěvky na subsistenci byly vnímány jako výhody.

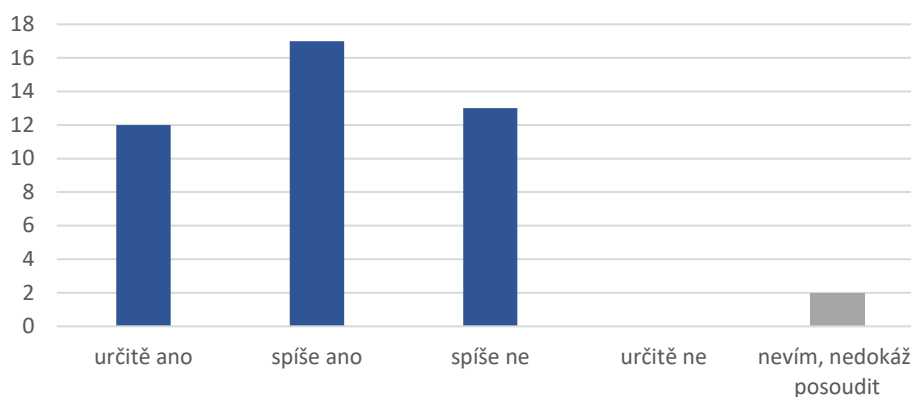
Nicméně, někteří respondenti poukázali na určité nevýhody, jako je vyšší administrativní zátěž ve srovnání s programem Erasmus+, která zvyšuje nároky na učitele zajišťující administrativu. Dalším problémem byly nesrovnalosti mezi sazbami nastavenými programem a interními sazbami školy, což způsobilo komplikace při schvalování projektu.

Přestože existují určité nevýhody, v celkovém hodnocení způsob podpory mobility v tomto programu převažují pozitivní aspekty, zejména díky flexibilitě, štedrosti finanční podpory a silné podpoře ze strany poskytovatelů programu.

5.3 Účelnost

Dvě třetiny respondentů určitě či spíše předpokládají, že jejich projekt přinese nějaké další výstupy či výsledky, které při jeho přípravě neplánovali. Třetina respondentů (30 %) předpokládá, že další výstupy či výsledky vedle těch očekávaných projekt spíše nepřinese.

Graf 6: Přinesl nebo přinese projekt ještě nějaké další výstupy či výsledky, které jste neplánovali? Zdroj: Dotazníkové šetření, N = 44

V dotazníkovém šetření byl ze strany respondentů prezentován příklad několika projektů s rozmanitými výsledky nad rámec plánovaných. Šlo např. o návaznou vědeckou spolupráci, která vyústila v publikaci vědeckých článků či získání důležitých informací, které přispívají k další spolupráci v oboru. Uveden byl také příklad, kdy díky projektu vzniklo osobní přátelství, což vyústilo v návštěvu norských partnerů na dovolenou. V jiném projektu došlo ke spolupráci mezi třídami na školách, kde se zapojily různé subjekty, zahrnující zřizovatele škol a veřejnost. Tento projekt pozitivně ovlivnil prestiž školy. Byla také uskutečněna pracovní stáž pedagogů v partnerské škole, a připravena nová žádost projektu s norskou univerzitou. Jiný z projektů zajišťoval praxi pro žáky ve spolupráci s firmou, zatímco další se zaměřoval na podporu sociálně slabých žáků a studentů.

Publikační aktivity a konference byly také důležitou součástí několika projektů. Jeden z nich stanovil jednotky výsledku učení pro hodnocení studentů uměleckých oborů. Byla také zmíněna dlouhodobá spolupráce s islandskou základní školou a vznik nových výzkumných témat ve spolupráci s norským partnerem. Několik projektů zdůraznilo mobilitu a intenzivní spolupráci se studenty, například na propagaci prostřednictvím sociálních médií.

V jiném případě projekt překročil očekávání vytvořením více 3D tištěných edukativních pomůcek a GeoGebra projektů, než bylo původně plánováno. Byl také prezentován příspěvek na konferenci, který popisoval inovativní pohled na projekt. Někteří příjemci zaznamenali v návaznosti na projekt zvýšený počet účastníků studijních návštěv a plánovanou další spolupráci s partnery, včetně výměny zkušeností v oblasti environmentálního vzdělávání.

Další projekt zdůraznil, že vzdělávání mělo větší dopady, než bylo původně plánováno, přinášející neočekávané výsledky jako např. mezikulturní porozumění a rozvoj soft skills. Byla také rozšířena spolupráce v rámci programu Erasmus+ a navázána nová partnerství. Několik projektů plánuje publikace v mezinárodních vědeckých časopisech a další setkání pro výměnu znalostí.

„Téma projektu bylo lepší, než jsem si myslela, zajímá spoustu lidí a ta debata po dokončení byla větší a větší, mám i hodně shlédnutí online na semináři pro profesory, je to hodně horké téma, na které má každý názor a každého to zajímá...na základě tiskové zprávy z projektu jsem byla pozvaná i do rádia a do show Jana Krause – musí to být zajímavé téma i pro nevědeckou veřejnost, do dneška ten ohlas je velký - oslovují mě různé kongresy, konference, firmy.“

Příjemce ICP, říjen 2023

Jiný projekt přinesl dle vyjádření členů projektového týmu neplánované výsledky v podobě posílení týmové spolupráce a mentorství mezi akademickým personálem. Tento projekt také přispěl k modernizaci vzdělávání a výzkumných metodik. Celkově lze tedy říci, že došlo k výstupům a výsledkům i nad rámec těch uvedených v žádosti, což přispělo k naplnění cílů programu.

5. Posílil program Vzdělávání kompetence žáků a studentů aktivně se zapojit do občanského života?

Mezi nejčastěji uvedenými faktory, díky kterým bylo možné dosáhnout kvalitního výstupu projektů, se objevovala spolupráce s Domem zahraniční spolupráce. Tuto spolupráci pozitivně hodnotili příjemci, ale také zástupci Národního kontaktního místa. Ze strany NKM byla pozitivně hodnocena především expertíza a zkušenosti DZS v dané oblasti. Jeden z příjemců během rozhovoru na otázku, díky čemu projekt dosáhl kvalitních výstupů uvedl „*stoprocentní podporu pracovníků Domu zahraniční spolupráce - 100 % servis a podporu, okamžité reakce, schůzky i online a jednoduchost nastavení pravidel*“. Tato spolupráce byla taktéž často kladně hodnocena i v otevřených komentářích v dotazníkovém šetření. Dalším z faktorů, který umožnil dosažení kvalitních výstupů, bylo dle respondentů dobré nastavení pravidel programu, které umožnilo projektům dobré nastavení též jednotlivých oblastí zájmu a aktivit.

„Dá se říct, že se díky programu naši středoškoláci začali více zapojovat do diskuzí a utvořili studentský parlament, myslím, že je účast v programu motivovala.“

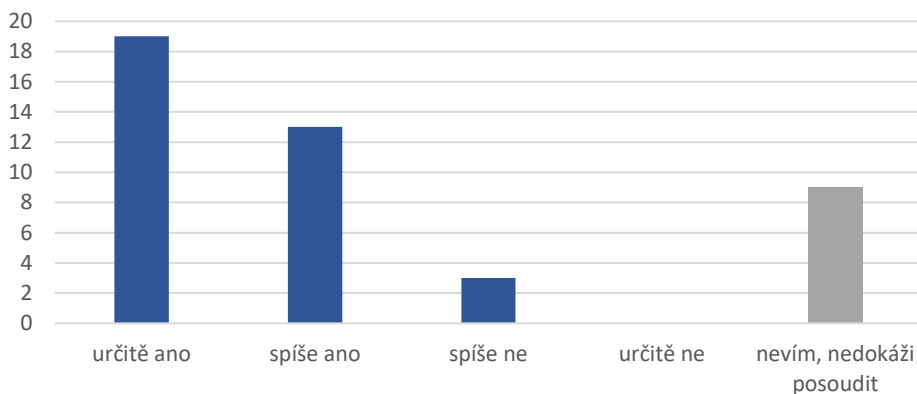
Příjemce ICP, říjen 2023

Většina respondentů (73 %) se také domnívá, že program Vzdělávání (spíše) posílil kompetence žáků a studentů se aktivně zapojit do občanského života. Ostatní respondenti nejsou proti tomuto tvrzení, ale spíše se necítí kompetentní na otázku odpovídat (20 % odpovědí nevím, nedokážu posoudit). V rámci rozhovoru u jednoho příjemce byla rovněž zmiňována přínosnost intervence ze strany projektu k aktivnímu zapojení do občanského života. Specificky

u středoškoláků bylo zmíněno vytvoření studentského parlamentu, čímž podpořil u zapojených, ale částečně i u v projektu nezapojených studentů občanskou angažovanost. Dle oslovené expertky je důležité v tomto kontextu připomenout, že v zahraničním kontextu se přitom zmiňuje koncept aktivního občanství, vedení žáků a studentů k dobrovolnictví, účast na životě komunity jak školní, tak komunity utvářené s širším okolím jako součást kurikula. Posilován je přitom rozvoj kompetence k podnikavosti. Do prostoru základních, středních škol v České republice tak tento aspekt postupně proniká aktivitou žáků, studentů v rámci školních či studentských parlamentů, které se aktivně spolupodílejí na životě školního společenství, hlídají kvalitu, přinášejí inovaci, vyjadřují hlas studentů, spolupodílí se na vedení organizace. Svůj prostor však postupně získávají i aktivity k aktivnímu občanskému životu, zapojování se do života školy i obce, podíl na vzniku studentských firem apod.

Celkově lze tedy na základě šetření konstatovat, že program vzdělávání posílil kompetence žáků a studentů aktivně se zapojit do občanského života.

Graf 7: Posílil program Vzdělávání kompetence žáků a studentů aktivně se zapojit do občanského života? Zdroj: Dotazníkové šetření, N = 44.

6. Jak program Vzdělávání přispěl k posílení internacionalizace zapojených institucí? (Např. rozšíření výuky o zahraniční metody a zkušenosti. Otázka pro příjemce grantů.)

Program Vzdělávání přispěl k významnému posílení internacionalizace zapojených institucí, což se projevilo na několika úrovních. Umožnil intenzivnější vědeckou a výzkumnou spolupráci, což vedlo k přípravě nových mezinárodních aktivit, jako byla transformace pilotní letní školy na mezinárodní akci s účastí sedmi univerzit. Podporoval také vzájemnou výměnu osvědčených postupů a inovací, čímž přispěl ke zlepšení vybavenosti a prostředí tříd. Program rovněž podnítil navazování nových kontaktů a rozšiřování mezinárodní spolupráce, například prostřednictvím smluv v rámci programu Erasmus+. Přispíval k posilování mezikulturního povědomí a jazykových dovedností účastníků, což vedlo k lepšímu vzájemnému porozumění. Respondenti vyjádřili silný zájem o pokračování a rozvíjení nových projektů, což svědčí o motivaci k další mezinárodní spolupráci. Program také otevřel možnosti mobility i pro ty, kteří předtím neměli příležitost

„Získali jsme dlouhodobé zahraniční partnery, už jsme měli partnerskou školu v Německu, partnerská škola v Norsku je úplně jiný level – i učitelům to hodně dalo, vidět norský školní systém byla pro všechny obrovská inspirace.“

Příjemce ICP, říjen 2023

„Mně přišel e-mail, na náš školní mail, někdy v průběhu letních prázdnin. A původně ta nabídka byla přednostně pro studenty, kteří pobírají sociální stipendium, mezi které se řadím. A lákali tam právě na to vyšší stipendium, než je běžné u programu Erasmus+. Takže by si to právě mohli dovolit i tito studenti. I díky tomu mě to zaujalo.“

Respondentka DZS, která byla součástí projektu mobility jako studentka, prosinec 2020

vycestovat, což kromě odpovědí v dotazníkovém šetření potvrzují i výstupy z kvalitativního šetření realizovaného DZS v prosinci 2020. To bylo možné především díky prioritizaci znevýhodněných studentů. Zavedení inovativních metod do výuky, prostředním programem Vzdělávání, přispělo ke zvyšování kvality vzdělávání. Celkově tedy program nejen řešil aktuální vzdělávací výzvy, ale také položil základy pro budoucí spolupráci a interdisciplinární výzkum, což má potenciál

dlouhodobě pozitivně ovlivnit akademickou obec.

7. Zvýšily mezinárodní zkušenosti zaměstnanců/pedagogů jejich ochotu iniciovat změny v dané instituci? (otázka pro příjemce grantu)

Mezinárodní zkušenosti zaměstnanců a pedagogů v různých institucích přinesly smíšené reakce ohledně jejich ochoty iniciovat změny. Respondenti v 18 % uváděli, že tyto zkušenosti neměly výrazný dopad na ochotu iniciovat změny. Důvodem byl nejčastěji systém vzdělávání a pracovní postupy, které se na různých institucích liší. Na druhou stranu 82 % uvedlo, že mezinárodní zkušenosti byly pro ně inspirativní, což vedlo k zakládání nových studentských klubů, otevřenějším debatám nebo k účasti na různých mezinárodních projektech jako je Euroscola.

Dalším významným dopadem mezinárodních zkušeností bylo posílení vazeb na využívání evropských

„Paní ředitelka začala v důsledku projektu zkoušet modulovou výuku, propojuje předměty s praxí – teorie a praxe dohromady, pochytila to od Norů, pro nás to byla úplná novinka“

Příjemce ICP, říjen 2023

projektů a vznik nových vzdělávacích modulů a kurzů. Tyto kurzy byly více zaměřené na specifické potřeby studentů a doktorandů. Výuka byla obohacena o nové metody, techniky a nápady získané z mezinárodního prostředí. Také došlo ke zvýšenému zájmu o mezinárodní aktivity škol a ke

zlepšení výukových metod díky inovativním přístupům zahraničních kolegů.

Mnoho respondentů zdůraznilo, že mezinárodní zkušenosti vedly k většímu sdílení dobré praxe, což mělo pozitivní dopad na výukové metody. Například na partnerských univerzitách byla do výuky zařazena nová témata, která do té doby nebyla zahrnuta, a studenti se seznámili s novými nástroji a technikami, jako je blokové programování nebo 3D tisk. V rámci výuky na základních a středních školách mohli účastníci získávat zkušenosti s integrací vzdělávacích oborů, změnou přístupu k hodnocení, s poskytováním popisné zpětné vazby zaměřené na individualizovanou podporu žáků, na podporu vlastního učení žáka a přenášení odpovědnosti za vzdělávání na žáka samotného. Účastníci tak mohli vnímat hodnocení jako obousměrnou komunikaci, kdy nejen pedagog poskytuje zpětnou vazbu žákům, ale i zpětnou vazbu od žáků přijímá, aby mohl případně alterovat vlastní výuku.

Důležité jsou z pohledu oslovené expertky zejména zahraniční stáže, které umožňují získat zkušenost s diferenciací a individualizací ve výuce, ke které v zahraničním prostředí dochází např. i díky efektivnímu využívání nejrůznějšího digitálního obsahu.

Zajímavým poznatkem je i skutečnost, že zaměstnanci s mezinárodními zkušenostmi jsou často vnímáni jako cenný zdroj informací a inspirace pro řešení nových výzev v rámci svých institucí. Díky svým kontaktům a zkušenostem mají lepší přehled o aktuálních trendech a jsou častěji ochotní se podělit o své nápady a poskytnout konstruktivní zpětnou vazbu.

Závěrem lze říci, že i když ne všechny mezinárodní zkušenosti vedly k výrazným změnám v institucích, mnoho z nich přineslo pozitivní dopady v podobě nových nápadů, metod a přístupů. Tyto zkušenosti nejen rozšířily obzory pedagogů a zaměstnanců, ale také je inspirovaly k pokračování v inovacích a zlepšeních ve svých oblastech.

8. Jak program Vzdělávání přispěl k lepšímu propojení výuky se světem práce? Můžete uvést konkrétní příklad? Pokud se týká Outcome 3 – VET, lze vyjmenovat a ohodnotit ty výsledky programu uplatnitelné na trhu práce?

Odpovědi z dotazníkového šetření ukazují, že program Vzdělávání významně přispěl k propojení výuky se světem práce a přinesl řadu konkrétních výsledků. V rámci dotazníkového šetření uvedlo konkrétní

příklady celkově 23 respondentů, což je více než polovina. Za prvé několik respondentů zmínilo, že díky programu měli studenti možnost účastnit se job shadowingu a odborných stáží v partnerských zemích. To nejen rozšířilo jejich obzory, ale také posílilo motivaci k lepším studijním výsledkům. Konkrétně byl zmíněn projekt zaměřený na znevýhodněné žáky, kteří měli možnost navštívit Norsko a poznat tamní pracovní prostředí, což mělo pozitivní dopad na jejich výkon ve škole.

„Děti, které se účastnily projektu byly úspěšnější u závěrečných zkoušek a získání výučního listu a někteří z nich dokonce pokračují v maturitním nástavbovém studiu, což jim po absolvování značně rozšíří možnosti na pracovním trhu. Takové dopady jsme ani neočekávali - v našem regionu - který má nejnižší vzdělanost a poptávku po levných pracovních místech to je obrovský úspěch“

Příjemce Inkluze, říjen 2023

Dále bylo poukázáno na to, že společné workshopy, individuální školení a výměna výukových materiálů přispěly k lepšímu propojení teorie a praxe. Šíření sítě spolupracujících škol a organizací v rámci projektů také vedlo ke zvýšení průniku mezi akademickým a pracovním prostředím. Několik odpovědí také poukazuje na to, jak digitální technologie a inovativní metody výuky, jako jsou případové studie spojené s praxí, přispěly ke zlepšení dovedností studentů a jejich uplatnění na trhu práce. Jeden respondent zmínil implementaci mobilní aplikace, která byla výstupem projektu, jako konkrétní příklad.

Respondenti také zmínili, že programy, jako je například kurz "Oborová praxe pro malé obory", umožnily studentům nahlédnout do reálných možností uplatnění v praxi. Příkladem může být i spolupráce norské strany s rybí farmou, která studentům umožnila zapojit se do pracovních aktivit. Navíc, jak bylo několikrát uvedeno v otevřených odpovědích v rámci dotazníkového šetření, vede podněcování akademických pracovníků k přijetí přístupu založeného na řešení výzev k zajištění vzdělávacího programu, během kterého jsou studenti vystaveni problémům reálného světa. Tento přístup nejenže zlepšuje jejich schopnost řešit problémy, ale také činí jejich učení více relevantním pro požadavky a výzvy profesního světa.

Celkově lze říci, že iniciativy a aktivity realizované v rámci programu Vzdělávání přispěly k posílení vazeb mezi akademickou sférou a světem práce, čímž se zvýšila připravenost studentů a jejich konkurenceschopnost na trhu práce. Obzvláště často byl během rozhovorů i v rámci otevřených odpovědí v dotazníkovém šetření zmiňován rozvoj soft skills a rozvinutí cizího jazyka.

5.4 Specifické evaluační otázky

9. Vzhledem k délce programu, lze ohodnotit flexibilitu, respektive schopnost programu kompenzovat nová rizika a adaptovat program během realizace? (Např. s ohledem na ukrajinské uprchlíky, Covid...)

„Nebyl problém v rámci schvalování prodloužení – vše perfektní.“

Příjemce VET, říjen 2023

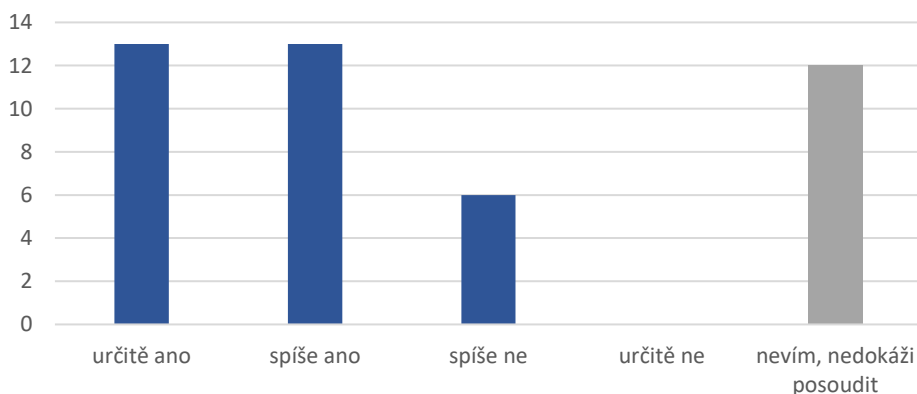
V návaznosti na pandemii bylo nutné naprostou většinu projektů upravovat – projekty prodloužit či převést peníze na jiné typy aktivit (především do online prostředí). Šlo tedy o zvýšenou administrativní zátěž i na straně zprostředkovatele programu (DZS). Podstatné je, že se u všech projektů podařilo takovou změnu zvládnout a v mnoha ohledech i poměrně významně změnit

podobu projektu, což bylo možné i díky tomu, že donorské země takové typy aktivit umožnily financovat.

Respondenti poukázali na několik konkrétních problémů a řešení. V případě bilaterálních projektů, zaměřených na stáže, došlo kvůli pandemii k významným překážkám a některé velké projekty byly ohroženy. Na druhou stranu, pandemie také umožnila zapojení většího počtu lidí do online aktivit. Pro projekty spojené s kulturní výměnou byl přesun termínů realizace náročný. Respondenti zmínili problémy spojené s inflací, kdy nárůst cen způsoboval zpoždění a obtíže v rozpočtování. Některé projekty se snažily tyto výzvy řešit flexibilním přerozdělováním rozpočtů. Změnily se také limity pro management projektů, aby pokryly navýšení platů ve státní sféře. Jednou z oblastí, která potřebovala zpětnou vazbu a schválení řešení, bylo rozhodnutí, zdali pokračovat v podpoře online aktivit i po skončení pandemických vln. Zároveň bylo zdůrazněno, že donorská strana byla přetížena a návrat do běžného školního života představoval pro školy výzvu. Respondenti doporučili provádět kontroly na vzorku projektů, nikoliv na všech, aby se minimalizovala administrativní zátěž pro příjemce. Někteří poukázali na to, že by bylo vhodné přijmout na úrovni zprostředkovatele programu určitou míru rizika a nevyžadovat nadměrnou kontrolu ze strany poskytovatele grantu. Dalším návrhem bylo zavedení jednotného informačního systému pro podávání žádostí napříč všemi dotačními tituly a využívání digitálních podpisů, což by zjednodušilo a zrychlilo procesy.

Celkově respondenti vyjádřili potřebu lepší flexibility a snížení administrativní zátěže, aby mohly být projekty účinnější a lépe se přizpůsobit měnícím se podmínkám. Zároveň se většina respondentů (59,1 %) domnívá, že program je schopen kompenzovat nová rizika a adaptovat podmínky během realizace, zatímco menší část 31,9 % má opačný názor.

Graf 8: Je program tak, jak je nastaven, schopen kompenzovat nová rizika a adaptovat podmínky během realizace (např. s ohledem na ukrajinské uprchlíky, Covid 19 apod.)? Zdroj: Dotazníkové šetření, N = 44

10. Jak byly projekty a dosahování jejich výsledků ovlivněny pandemií Covid-19 a/nebo invází na Ukrajinu? (otázka pro příjemce grantu)

Během rozhovorů s příjemci bylo zjištěno, že obavy z COVID-19 byly přítomny, zejména kvůli možným komplikacím na letišti a cenám letenek. Zahraniční výjezdy byly dle zkušeností oslovené expertky ohroženy obavami zákonných zástupců u žáků základních a středních škol, kteří formulovali svoje obavy v souvislosti s možností nákazy a potenciální nutnosti nastoupit v cizím prostředí do karantény. V Norsku bylo v souvislosti s pandemií nastaveno méně omezení než v České republice. I přes toto volnější chování ale dávali řešitelé pozor na nákazu a mnoho věcí řešili online, celkově se ale necítili výrazně omezeni. Klíčová byla možnost upravit podobu projektů v mnoha případech tak úplně změnit

aktivity, které byly pro dosažení cílů programu realizovány (např. vytvoření e-learningových materiálů). Bylo také zmíněno, že norští partneři měli obavy z cesty do České republiky kvůli blízkosti Ukrajiny. Celkově ale lze říct, že příjemci tyto překážky překonali a výsledků dosáhli i přes ně. Hlavní změny tak byly spíše procesního charakteru jako prodlužování projektů, obzvláště u projektů mobilit, a taktéž častější realizace projektových aktivit v online prostředí.

11. Jak ovlivnily pandemie Covid-19 a/nebo invaze na Ukrajinu a/nebo vysoká inflace (dražší doprava, související služby apod.) dosažení výstupů programu (otázka pro zprostředkovatele programu)?

Pandemie Covid-19 ovlivnila dosažení výstupů programu ve dvou hlavních aspektech. Prodloužila projekty a podpořila digitalizaci. Příjemci si mohli upravit grantovou smlouvu formou dodatků a prodloužit ji, což umožnilo realizaci online aktivit. Přestože tato změna znamenala výrazně zvýšenou zátěž pro Dům zahraniční spolupráce jako zprostředkovatele, bylo to považováno za smysluplné. Setkání, která se předtím odehrávala osobně, byla nahrazena online interakcemi, což mělo za následek změnu v dynamice těchto setkání a rovněž změnu v oblasti rozpočtu. Na druhou stranu, pokud se dle expertky podařilo alespoň první setkání realizovat osobně, bylo pak v on-line prostoru na co navazovat a komunikace byla snazší, oproti nutnosti realizovat veškeré aktivity on-line. Navíc byl pro dosažení cílů programu využit e-learning a jiné digitální nástroje. V oblasti propagace došlo k přechodu z fyzických seminářů na webináře a byl zaznamenán také větší rozsah aktivity na sociálních médiích. Co se týče invaze na Ukrajinu, tak její dopad nebyl zprostředkovatelem zmíněn. Vysoká inflace způsobila problém zejména u jednotkových sazeb, které už nereflektovaly ceny letenek a mzdových nákladů, jejichž výši značně ovlivnila inflace. Avšak tento problém se dařilo řešit využitím úspor z jiných položek, konkrétně především úspor vzniklých v důsledku přesunu aktivit do online prostředí a zrušením cest, a tudíž nebylo dosažení výsledků programu ohroženo. Celkově lze říct, že i když pandemie Covid-19, invaze na Ukrajinu a vysoká inflace přinesly mnohé výzvy, v konečném důsledku tyto změny výsledky programu neohrožily. Naopak dle vyjádření zprostředkovatele došlo v některých případech ke zkvalitnění výstupů a zvýšení inovativnosti.

12. Existuje souvislost mezi úrovní vzdělávací instituce a formou zapojení do programu? Existuje souvislost mezi úrovní instituce a zájmem ve výzvách k jednotlivým Outcomes?

Zatímco některé školy prioritně věnují pozornost programům mobility, jiné se specializují na VET (vocational education and training, tedy odborné vzdělávání a přípravu).

Přestože byl v minulosti program zacílen hlavně na vysoké školy, nově byly možnosti rozšířeny také pro střední a základní školy. Tento krok ukazuje, že organizační a vzdělávací systémy se snaží lépe pochopit a vyhodnotit potřeby a zájmy různých úrovní vzdělávacích institucí.

Projekty institucionální spolupráce (ICP) využívají především vysoké školy. Projekty mobility střední a vysoké školy. Projekty odborného vzdělávání primárně a téměř výhradně využívají střední školy a projekty inkluzivního vzdělávání jsou využívány jinými institucemi, než jsou školy. Kvantitativně tyto poměry ilustruje Tabulka 2.

Tabulka 2: Přehled příjemců dle typu podpořené instituce. Zdroj: IS DZS

Název kategorie	Projekty institucionální spolupráce (ICP)	Projekty mobilit	Projekty odborného vzdělávání (VETP)	Projekty inkluzivního vzdělávání
Mateřská škola a Základní škola	6	3	0	0
Střední škola	6	16	8	0
Vyšší odborná škola	1	6	2	0
Vysoká škola	30	20	0	2
Instituce veřejné správy a samosprávy	0	3	0	0
Nezisková organizace	0	0	0	1
Ostatní	0	0	0	3

Důležité je si uvědomit, že určité oblasti podpory se naproti tomu zaměřují na úzce vymezený segment škol. Výsledkem je, že u VET programů ani u inkluze nebudou vysoké školy majoritně zapojeny tak, jak je to u ostatních dvou oblastí.

13. Existují nějaké překážky na straně programu, které brání školám / institucím na konkrétní úrovni v podání žádosti?

Hlavní překážkou na straně programu, která se objevovala v rámci rozhovorů s příjemci, je především náročnost splnění podmínek grantu a rovněž administrativní náročnost v oblasti řízení projektu, a z toho důvodu je dostupnější spíše větším organizacím s dostatečnými personálními kapacitami a zkušenostmi v projektovém řízení. Další překážkou, která byla zmiňována ze strany příjemců i zprostředkovatelů, je prodleva mezi ukončením jednoho a spuštěním dalšího programu, kdy v průběhu pauz si nejsou účastníci jisti, co mohou očekávat. Tato nejistota ovlivňuje zejména menší školy, které si kvůli nedostatku informací o dalších výzvách nemohou naplánovat své aktivity a personální kapacity dopředu. V důsledku toho program dočasně ztrácí kvalitní řešitele, jelikož často nevědí, kdy bude spuštěna další možnost financování.

Podíváme-li se na rozložení příjemců v rámci republiky, připomeňme, že nejvíce podpořených organizací a současně nejvíce finančních prostředků směřovalo do hlavního města Praha, a to pokud reflektujeme, že v Praze je hustota škol vyšší než v ostatních regionech. Toto může dle expertky souviset s nižší informovaností v jiných regionech, s neznalostí terénu, zejména pokud jde o potenciální příjemce mezi středními, základními a mateřskými školami. Doporučení proto může směřovat ke zkvalitnění informační kampaně ze strany DZS do jednotlivých krajů republiky, využití regionálních center v Brně a Olomouci nebo na severu a západě Čech.

Výhody programu týkající se zejména zajímavé finanční podpory nejsou dle expertky v terénu regionálního školství obecně známy, např. oproti programu Erasmus+, o němž už mají školy povědomí a jeho využívání je mnohem častější. Pokud uvažujeme o posílení síťování aktérů z České republiky a aktérů ze zahraničí, bylo by vhodné síť příjemců rozšiřovat. Druhou proměnnou je pak již výše zmíněná administrativní náročnost z hlediska podání a administrování projektu, což bývá obavou právě středních, základních a mateřských škol, které nedisponují pracovníky, kteří by měli s projektovou činností zkušenosti. Tuto zkušenost dokládá i v praxi přetrvávající jev, kdy i projekty zjednodušeného financování - tzv. "šablony" - podávají zejména mateřské a základní školy přes zprostředkovatele. Ten za podání žádosti, administraci v systému a uzavření projektu bere nemalou provizi, přičemž skutečná práce, která souvisí s naplňováním výstupů projektu, sběrem požadovaných dokladů, zůstává na vedení školy.

14. Existují nějaké důvody spojené s partnery z donorských zemí (jejich ochota participovat, zájem o spolupráci, kapacity, dostupnost, komunikační bariéry, finanční problémy atd.), které ovlivnily proces podávání žádostí a/nebo realizaci projektů (např. takové, které bránily spolupráci či omezovaly její rozsah nebo takové, které podporovaly spolupráci atd.)?

„Pozitivní roli zde může sehrát již předchozí seznámení potenciálních partnerů v rámci on-line prostředí. Typicky v prostředí vysokých či středních škol to mohou být společně vyučované předměty zaměřené např. na uplatňování digitálních obsahů a interaktivních nástrojů ve výuce, na školách základních mohou být takovým prostorem společně řešená témata -např. oslavy jednotlivých svátků v jednotlivých destinacích, zvyky, specifika, kulturní danosti. Právě takové kulturní medailonky o konkrétní zemi, jež bude hostitelskou může být velmi přínosná před samotnou návštěvou, neboť připravuje účastníka např. stáže, odborného vzdělávání na kulturní specifika a vhodné, očekávané chování.“

Expertka, listopad 2023

expertky vyznívají zkušenosti zahraničních partnerů, kteří mají možnost poznat Českou republiku i díky několika navštíveným lokalitám, jednoznačně pozitivně - ve smyslu bohatého a udržovaného kulturního a přírodního dědictví na relativně malém prostoru, počínaje hrady, zámky, přes jeskyně, skalní útvary, lesy, hory.

Finanční otázky také hrají významnou roli. Norsko očekává, že práce bude odpovídajícím způsobem honorována, včetně pokrytí nákladů na pracovní sílu a dalších souvisejících výdajů. Na rozdíl od Česka, kde nejsou obvyklé platby za ušlý zisk, je v Norsku běžné, aby byla taková praxe zahrnuta do rozpočtu projektu. Přesto může být administrativa, například vykazování výdajů podle pravidel českého zprostředkovatele a poskytovatele grantu, pro norské partnery obtížná.

Kulturní rozdíly mezi partnerskými zeměmi mohou také ovlivnit spolupráci. Zatímco v Česku je často cítit nedůvěra, v nordických zemích si lidé spíše navzájem důvěřují. Příkladem jsou požadavky na vykazování jednotlivých účetních dokladů, které mohou být v donorských zemích vnímány jako projev nedůvěry ze strany českých partnerů, ačkoli vycházejí z českých finančních předpisů.

V procesu podávání žádostí a realizace projektů existuje několik faktorů spojených s partnery, které mohou ovlivnit průběh těchto projektů. Při vybírání spolupráce mohou mít partneři z donorských zemí různé preference, například pro spolupráci s Českem, což může být motivováno kulturními důvody, zájmem o určitá témata nebo osobními vztahy. Někdy mohou být například Poláci vnímáni jako atraktivnější partneři ve vzdělávání, zatímco v oblasti kultury mohou být preference rovnoměrnější. Dle

V rozhovorech se zprostředkovateli byly rovněž zmíněny preference týkající se relevance a atraktivity témat projektů. Donorské země mají zájem o projekty, které jsou pro ně akademicky a tematicky zajímavé. Témata by měla být pečlivě vybírána, především ze strany českého zprostředkovatele, aby odpovídala zájmům obou stran a podporovala rovnoprávnou spolupráci.

Kapacitní problémy byly zaznamenány zejména u islandských partnerů, kde malé organizace nemohou vždy aktivně participovat ve větším počtu projektů. V Lichtenštejnsku jsou neaktivnější v programech Vzdělávání a Kultura, nicméně vzhledem k velikosti jde o relativně malou kapacitu. Nejvíce vazeb tak proto směřuje za norskými partnery.

Celkově lze říci, že úspěšná bilaterální spolupráce závisí na řadě faktorů, včetně vzájemného zájmu, finančních dohod, kulturních rozdílů a kapacitních a finančních možností. První setkání a komunikace mezi partnery jsou klíčové pro budování důvěry a úspěšné realizace projektů.

6 Závěry a doporučení

6.1 Relevance

Jak dobře byl program nastaven? Jak dobře program reaguje na potřeby příjemců (institucí, cílových skupin atd.)?

Na základě výsledků evaluačního výzkumu můžeme konstatovat, že program Vzdělávání byl nastaven v souladu s existujícími strategiemi, které se v Česku zaměřují na vzdělávání. Podstatné je, že soulad lze nalézt i v návazné strategii vzdělávací politiky České republiky, Strategii vzdělávací politiky 2030+, která byla přijata později, než samotný program (konkrétně jde o Strategii 2030+), což značí, že byl program dobře nastaven. Nedochozí proto v rozporu mezi tím, co je v Česku považováno za důležité a tím, co se prostřednictvím programu Vzdělávání podporuje. Tomuto výsledku odpovídala i zpětná vazba od příjemců, prakticky od všech oslovených zaznělo, že program naplňuje potřeby. Ve srovnání s jinými programy lze u programu Vzdělávání vnímat několik výhod, díky kterým jeho nastavování probíhalo bez zásadnějších komplikací:

- Program v podobné podobě vznikl a probíhá již ve třetím programovém období. Bylo tak možné navázat na předchozí zkušenosti.
- Jde o oblast, v níž zprostředkující subjekt – tj. Dům zahraniční spolupráce – disponuje veškerým potřebným zázemím, a to i z hlediska odborných znalostí (úzká vazba na MŠMT či další příspěvkové organizace ministerstva) a profesionálních kapacit. Tým, který se na přípravě programu podílel, tak mohl být poměrně jednoduše sestaven bez nutnosti vytvářet nové vazby mezi aktéry z různých oblastí či institucí.

Oproti předchozímu období vznikly v programu dvě oblasti, které sem byly zařazeny nově: podpora odborného vzdělávání (VET) a romská inkluze. Obě oblasti byly do programu zařazeny primárně na základě požadavků donorských států a vzhledem ke specifčnosti tématu jim proto bylo nutné při přípravě věnovat větší pozornost. Mimo jiné i proto, že v Česku dosud není jasně stanovená koncepce toho, jak v návaznosti na zahraniční zkušenosti odborné vzdělávání rozvíjet. V případě VET je tak klíčovým prvkem získávání konkrétní zkušenosti (dobré praxe), kterou mohou jednotlivé podpořené školy pro svoji výuku využít. Co se týče romské inkluze, té se věnujeme v jiné evaluační zprávě vydané v říjnu roku 2023, a není proto předmětem zde předkládané zprávy. Ze zprávy zaměřující se na romskou inkluzi lze nicméně shrnout, že nastavení programu Vzdělávání v této oblasti poměrně dobře reaguje na potřeby jednotlivých příjemců a také podporované aktivity jsou v souladu se skutečnými potřebami cílové skupiny. To je potvrzeno i výsledky dotazníkového šetření mezi realizátory projektů, kde naprostá většina s tímto pohledem souzní.

Za nejpodstatnější důvod využití tohoto programu uváděli respondenti (shodně v dotazníku i v rozhovorech) to, že jimi naplánované aktivity nebylo možné financovat z jiných zdrojů. Příjemci se během rozhovorů shodně vyjadřovali v tom smyslu, že výzvy byly nastaveny spíše obecněji, a právě proto do nich dobře zapadaly jejich záměry, nemuseli tak nijak zásadně upravovat své plány.

6.2 Koherence

Jaké byly synergické efekty a souvislosti s ostatními intervencemi zprostředkovatele programu? Přináší program přidanou hodnotu a zároveň se vyhýbá duplicitě s jinými podobnými programy ve stejné programové oblasti? Pokud ano, jak?

Zprostředkovatel programu – Dům zahraniční spolupráce – mohl při přípravě i realizaci programu navázat jak na předchozí programová období, tak také na dlouhodobou spolupráci s výzkumnými institucemi, které figurují v roli žadatelů či příjemců programu. Zprostředkovatel tak měl dostatečné know-how k tomu, jak s danými aktéry komunikovat a na co se při přípravě jednotlivých výzev zaměřit. Nejvýraznější je podobnost programu Vzdělávání ve srovnání s mezinárodním programem Erasmus+. Přesto si ale program Vzdělávání udržuje určitá dílčí specifika, která ho od Erasmu odlišují. Patří mezi ně cílenější a intenzivnější podpora jednotlivým projektům, vyšší sazby v kontextu toho, do jakých zemí se cestuje, zúžení spolupráce na tři konkrétní státy, jednodušší podmínky pro partnerské instituce. Nevýhodou je náročnější administrativa a pak zejména nejistota ohledně navazující spolupráce. Programy financované z EHP a Norských fondů mají dle respondentů tu hlavní nevýhodu, že nejsou k dispozici informace o budoucí podpoře, především v návaznosti na další období. Nedostatek informací a několikaletá mezera ve financování projektů z těchto programů vede k tomu, že se jen obtížně plánuje dlouhodobá spolupráce se zahraničními institucemi. Řada potenciálních příjemců je tak v čase zveřejnění programu již zapojená do projektů v programu Erasmus, a na další projekt už tak nemusí zůstat kapacita.

6.3 Účelnost

Do jaké míry byly výstupy a výsledky dosaženy v požadované kvalitě (oproti kvantitě)? Jaké faktory ovlivnily dosažení výstupů a výsledků? Bylo dosaženo i jiných výstupů nad rámec těch uvedených v žádosti a přispěly tyto k plánovaným výsledkům? Pokud ano, jaké? Bylo dosaženo i jiných výsledků nad rámec těch uvedených v žádosti a přispěly tyto k cílům programu? Pokud ano, jaké?

Z doposud dostupných dat vyplývá, že se i přesto, že dosud řada projektů nebyla ukončena, daří naplňovat výstupové i výsledkové indikátory programu. Ve všech Outcomech jsou zaznamenány vysoké hodnoty spokojenosti s výsledky projektů, naprostá většina účastníků deklaruje zvýšení znalosti či informovanosti v relevantních oblastech, které byly přes program podporovány. Dvě třetiny oslovených příjemců deklarovalo, že zaznamenalo výsledky, které při přípravě neplánovali. Jde např. o navazující vědeckou spolupráci, vzniklé vazby mezi výzkumníky mající dopad i na propagaci instituce (na sociálních sítích) nebo posílení zlepšení výuky (mentoringem učitelů či zlepšením hodnocením výsledků u studentů uměleckých oborů). Většina oslovených respondentů se domnívá, že měly jejich projekty pozitivní vliv na posílení občanské aktivity žáků, ukazuje se ale, že je tato oblast vnímána příjemci jako spíše okrajová a chápána jako určitý bonus síťování, nikoliv jako hlavní výsledek, kvůli kterému by se aktivity podnikaly. Zaznamenali jsme také příklady pozitivních změn v institucích, které byly projektem ovlivněné. Šlo např. o zakládání nových studentských klubů či inovaci, rozšíření, zlepšení výukových metod.

Propojení výuky se světem práce lze – jak již bylo dříve naznačeno – zaznamenat především na úrovni konkrétních příkladů spíše než na nějakém uceleném výsledku, který by se pozitivně projevil na úrovni ČR. Došlo k většímu propojení teorie a praxe, zapojení digitálních technologií do výuky nebo rozvoj soft skills u studentů.

6.4 Specifická témata

V návaznosti na pandemii a částečně také v návaznosti na ruskou invazi na Ukrajině došlo prakticky u všech projektů k úpravám – posunu harmonogramu či úpravě projektových aktivit a struktur rozpočtů. Díky relativně benevolentnímu vymezení aktivit bylo možné zaznamenat celou řadu inovativních řešení, jako např. zapojení většího množství lidí do online aktivit či vytváření e-learningových kurzů. Vysoká inflace se např. dala částečně řešit převáděním prostředků mezi aktivitami. Široké vymezení podporovaných aktivit a ochota a zkušenost zprostředkovatele zpracovat takto velké množství úprav vedla k tomu, že toto období není ze strany oslovených respondentů vnímáno nijak zásadně negativně a ze strany několika aktérů dokonce zaznívá, že to byl prostor pro inovaci. Podařilo se toto období každopádně překlenout bez zásadních komplikací.

Opakující se překážkou na straně programu, která se objevovala v rámci rozhovorů s příjemci, je především náročnost splnění podmínek grantu a rovněž administrativní náročnost v oblasti řízení projektu, a z toho důvodu je dostupnější spíše větším organizacím s dostatečnými personálními kapacitami a zkušenostmi v projektovém řízení. Co se týče překážek v bilaterální spolupráci, jedná se spíše o záležitosti, které jsou charakteristické i dalším programům – donorské země disponují jen omezeným počtem spolupracujících partnerů, je proto někdy obtížné vhodného, a především ochotného partnera ke spolupráci objevit. Měl by být v této souvislosti kladen důraz na to, aby i ze strany donorských institucí byla definovaná témata, o která mají tyto instituce zájem, což může ulehčit proces vybírání partnerů.

7 Zpracování hlavních závěrů a doporučení do follow-up table

č. Závěr	Doporučení	Adresát doporučení	Reakce adresáta na doporučení	Termín pro splnění doporučení
<p>1 Celé řadě aktérů vyhovuje nastavení, které se zprostředkovatel dlouhodobě drží, a to je navázání začátku projektů na začátek školního roku. Někteří ale uváděli, že roční projekty jsou příliš krátké a naopak by preferovali, pokud by se projekty realizovali delší dobu, aby pedagogové mohli využít volnějšího období ke svému zapojení.</p>	<p>I nadále se držet nastaveného harmonogramu výzev, který reflektuje nastavení školního roku. Tzn. otevírat výzvy přibližně v období leden-březen, aby začátek projektů mohl vycházet na období září-listopad, tj. na začátek školního roku. Zvážit realizaci projektů na více než jeden školní rok.</p>	<p>ZP, NKM</p>		
<p>2 Někteří studenti narážejí na problém s uznáváním kreditů spojených s mezinárodním kreditním systémem ECTS. Na tento problém upozornila již analýza provedena Domem zahraniční spolupráce v roce 2022.</p>	<p>Při spolupráci s donorskými zeměmi se při přípravě dalších programů v budoucnu zaměřit na to, aby byl k dispozici jasný metodický pokyn, který by uznávání ECTS v návaznosti na projekty financované z Fondů EHP ujasnil a minimalizoval by tak situace, kdy se ECTS uznává jen částečně nebo dokonce na úkor domácího studia.</p>	<p>ZP, MŠMT</p>		

<p>3 Za určitou nevýhodu programů financovaných z Fondů EHP lze v případě vzdělávacích programů považovat nedostatek informací o budoucí podpoře po skončení daného programového období. Z toho důvodu se řada výzkumných týmů zaváže k realizaci dlouhodobých projektů přes jiné dotační programy (zejména Erasmus+) a program Vzdělávání tak přichází o některé z dříve podpořených výzkumných kapacit.</p>	<p>I přes to, že jsme si vědomi složitosti situace v oblasti nastavování harmonogramu jednotlivých programových období pro Fondy EHP, doporučujeme na základě dosavadních zkušeností (za námi jsou již celkem 3 „běhy“ programů pro vzdělávání) prezentovat příjemcům předpokládaný (nejvíce pravděpodobný) harmonogram pro další roky.</p>	<p>NKM, KFM</p>
<p>4 Dlouhodobě se při srovnávání zkušeností aktérů z Česka a Norska (či dalších zemí EHP) naráží na rozdíly v míře důvěry mezi jednotlivými aktéry, což je do určité míry způsobeno i kulturními rozdíly. Nejvíce se to projevuje v relativně vysokém množství kontrol ze strany řady zapojených orgánů (ministerstva, kontrolní orgány), ale také ve velkém množství evaluací či jiných hodnotících analýz opět ze strany různých objednatelů.</p>	<p>Považujeme v souladu s některými oslovenými aktéry za vhodné hledat cestu, jak zvýšit koordinaci mezi různými auditními orgány či evaluacemi.</p>	<p>NKM, ZP, MF-Auditní orgán, KFM</p>
<p>5 Špatnou zkušenost deklaroval zprostředkovatel programu s nutností zpětně disgregovat některé indikátory.</p>	<p>Minimalizovat nutnost zpětných zásahů do nastavení pravidel v průběhu realizace.</p>	<p>NKM, KFM</p>

6	Většina podpořených příjemců pochází z Prahy a Brna, což je dáno tím, že podstatná část příjemců jsou univerzity. Doporučujeme posílit informační kampaň ze strany DZS i do dalších krajů republiky, např. větším využitím regionálních center DZS.

8 Elaboration of main conclusions and recommendations into a follow-up table

<i>No.</i>	<i>Conclusion</i>	<i>Recommendation</i>	<i>Addressee of the recommendation</i>	<i>Addressee's response to a recommendation</i>	<i>Deadline for compliance with recommendations</i>
1	<p>A number of actors are comfortable with the set-up that the intermediary has long held, which is to link the start of projects to the beginning of the school year. However, some stated that the year-long projects are too short and, on the contrary, they would prefer if the projects were implemented over a longer period of time so that educators could take advantage of a holiday period to engage.</p>	<p>Continue to follow a set schedule of challenges that reflects the school year setting. I.e. to open calls around January-March so that the start of projects can be based on September-November, i.e. the beginning of the school year. Consider implementing projects for more than one school year.</p>	PO, NFP		

<p>2 Some students encounter problems with the recognition of credits associated with the international ECTS credit system. This problem has already been highlighted by an analysis carried out by the House of Foreign Cooperation in 2022.</p>	<p>In cooperation with donor countries, when preparing future programmes, focus on having clear methodological guidance to clarify the recognition of ECTS in relation to EEA Grants funded projects and thus minimise situations where ECTS is only partially recognised or even at the expense of standard study in the home country.</p>	<p>PO, MoEYS</p>
<p>3 In the case of training programmes, the lack of information on future support after the end of the programme period can be considered a disadvantage of the programmes financed by the EEA and Norway Grants. For this reason, many research teams undertake long-term projects through other grant programmes (in particular Erasmus+) and the Education programme loses some of the research capacity it previously supported.</p>	<p>Despite the fact that we are aware of the complexity of the situation in the area of setting the timetable for individual programming periods for the EEA and Norway Grants, we recommend presenting to the beneficiaries the expected (most likely) timetable for the next years on the basis of our experience so far (we have already completed 3 "runs" of the education programmes).</p>	<p>NFP, FMO</p>
<p>4 In the long term, when comparing the experiences of actors from the Czech Republic and Norway (or other EEA countries), there are differences in the level of trust between the actors, which is to some extent also due to cultural differences. This is most evident in the relatively high number of inspections by</p>	<p>In line with some of the actors interviewed, we consider it appropriate to look for ways to increase coordination between the different audit bodies or evaluations.</p>	<p>NFP, PO, MoF-Audit Authority, FMO</p>

many of the state authorities involved (ministries, control authorities), but also in the large number of assessments and/or evaluations again by different commissioning bodies.

5	A bad experience was declared by the programme operator with the need to disaggregate some indicators retrospectively.	Minimise the need for retrospective interventions in the setting of rules during implementation.	NFP, FMO
6	Most of the supported beneficiaries come from Prague and Brno. One of the reasons is that a significant part of the beneficiaries are universities, on the other hand, even at the level of elementary and secondary education the prevalence of these regions was above average.	It is recommended to strengthen the information campaign by the PO (DZS) to other regions of the country, for example by greater use of DZS regional centers.	PO

9 Přílohy

9.1 Seznam dokumentů

- Programme Agreements with amendments
- Concept Notes
- Minutes from Cooperation Committees
- Guidelines for Applicants/Project Promoters
- Annual Programme Reports
- Strategic Reports from 2019, 2020, 2021 and 2022
- Text of individual Calls, list of submitted applications, list of supported projects
- Monitoring information
- DZS 2022: Výzkum zkušeností s bilaterálními a multilaterálními výměnnými programy

9.2 Složení evaluačního týmu

9.2.1 Seznam evaluátorů

Vedoucí evaluačního týmu	Lukáš Maláč (malac@navigae.cz)
Zástupce vedoucího	Marek Petráš (petras@navigae.cz)
Evaluátorka	Klára Štanderová (standerova@navigae.cz)
Kontaktní osoba, kontrola kvality	Radim Gill (gill@navigae.cz)

9.2.2 Seznam zapojených expertů

Experti byli do realizace evaluace zapojeni v několika fázích. S expertem – zástupcem veřejné sféry – probíhala komunikace průběžně v měsících říjnu a listopadu a byly sbírány konkrétní podněty, na které se má výzkum soustředit. Ve dnech 9. – 14. 11. 2023 proběhlo ze strany experta připomínkování draftu zprávy, připomínky pak byly zapracovány do verze, která byla poskytnuta zadavateli k připomínkování.

Expert v oblasti Vzdělávání	Mgr. Dana Veselá, Ph.D.
-----------------------------	-------------------------

9.3 Upřesnění skupin respondentů

V rámci terénního šetření pro evaluaci bylo osloveno všech 67 příjemců, z toho 55 formou dotazníkového šetření. Z nich celkem 31 dotazník vyplnilo, návratnost je tedy více než 56 %. V jednom případě se respondent rozhodl nevyplnit program, za nějž dotazník vyplňuje. Při srovnání se skutečným rozdělením příjemců dle jednotlivých programů se ukazuje, že zastoupení respondentů v dotaznících v zásadě odpovídá tomuto skutečnému rozdělení – odpovědi lze proto považovat za reprezentativní. Dalších 12 příjemců zpracovatel evaluace oslovil přímo se žádostí o rozhovor, celkem tedy proběhlo 12 rozhovorů s příjemci projektů, a to dle seznamu níže.

Graf 9: Rozdělení příjemců projektů mezi hodnocenými programy v dotazníkovém šetření (vlevo) a celkově (vpravo). Zdroj: IS CEDR, vlastní šetření

Tabulka 3: Seznam projektů, u nichž byl pro účely evaluace proveden rozhovor s příjemci. Zdroj: vlastní šetření

Vybraný projekt	Instituce	Kontaktní osoba
Teaching Generation of Snowflakes - New Methods and Challenges	Vysoká škola ekonomická v Praze	Lucie Závodná
Czech Norway Bridge to Democracy through real participation	Základní škola CoLibri	Pavel Matějka
Inclusive Education through Practical Activities: Cooking and Dining	Skutečně zdravá škola, z.s.	Helena Burianová
Use of modern technologies in vocational education	Střední škola designu interiéru Kateřinky - Liberec, s.r.o.	Václav Tichý
Education of extraordinarily talented students and further education of pedagogical staff in Pilsen Region and Hordaland	Plzeňský kraj	Petr Mašinda
Friendship and Cooking without Borders	Střední škola, Bor, Plzeňská 231	Tereza Průchová

Další skupinou respondentů byli zástupci zprostředkovatelů programů a partneři těchto programů. V následující tabulce jsou uvedeni respondenti, kteří nám poskytli vyjádření v průběhu této evaluace.

Tabulka 4: Přehled dalších aktérů zapojených do evaluace ve formě rozhovoru. Zdroj: vlastní šetření

Dům zahraniční spolupráce	Nina Bosničová Jana Pávková Jana Hůrská
Ministerstvo financí – Národní kontaktní místo	Martina Gassenbauerová Renata Mánková
Expertka	Dana Veselá

9.4 Scénář dotazníku

1. Do jaké z níže uvedených výzev Váš projekt patří?

- Projekty institucionální spolupráce
- Projekty mobility
- Projekty odborného vzdělávání
- Projekty inkluzivního vzdělávání

2. Jaký typ instituce zastupujete? (instituce, která realizuje projekt)

- Mateřská škola
- Základní škola
- Střední škola
- Vysoká škola
- Jiné

Potřeby

3. Odpovídaly podmínky Programu Vzdělávání tomu, co jste jako organizace v dané době potřebovali?

- určitě ano
- spíše ano
- spíše ne
- určitě ne
- nevím, nedokáži posoudit

4. Prosím upřesněte, v čem se tehdejší potřeby vaší organizace lišily od nastavení programu?

(pokud v otázce výše odpovíte „spíše ne“ a „určitě ne“)

Textové pole

5. Do jaké míry jste museli plánované aktivity při sestavování žádosti přizpůsobit požadavkům výzvy?

- vůbec
- museli jsme udělat změny, nikoli ale zásadní
- museli jsme udělat zásadní změny oproti původnímu záměru

6. Pokrývá dle Vašeho názoru program (ve svých 4 oblastech) skutečné a aktuální vzdělávací potřeby České republiky?

Oblasti jsou: institucionální spolupráce, mobility, odborné vzdělávání a inkluzivní vzdělávání

- určitě ano
- spíše ano

- spíše ne
- určitě ne
- nevím, nedokáži posoudit

7. Měli jste možnost využít pro financování vašeho projektu i jiný dotační program (národní nebo regionální dotační tituly, Evropské strukturální fondy apod.)?

- Ano (naš projekt mohl být podpořen i z jiných dotačních titulů)
- Částečně ano (bylo by možné získat dotace na dílčí části projektu, ale ne na projekt jako celek)
- Ne (zaměření programu Vzdělávání a jeho výzev bylo pro nás jedinou možností, jak aktivity z dotací financovat)
- Nedokážu posoudit
- Jiné: *textové pole*

8. Pokud ano, co rozhodlo o tom, že jste nakonec zvolili programy EHP oproti jiné alternativě?

(pokud v otázce výše odpovědí „ano“)

Textové pole

9. Můžete prosím uvést další dotační programy, které jste zvažovali na tyto aktivity využít? Stačí uvést jen přibližný název:

(pokud v otázce č. 7 výše odpovědí „ano“ nebo „částečně ano“)

Textové pole

10. V případě, že využíváte na jiné projekty i jiné dotační programy – jaké jsou výhody a nevýhody programu Vzdělávání Fondů EHP oproti těmto jiným programům?

Textové pole

11. Způsob podpory mobility je v programu Vzdělávání oproti jiným programům:

- horší než u jiných
- stejný jako u jiných
- lepší než u jiných
- Jiné / vysvětlíte: *textové pole*

Plnění cílů

12. Předpokládáte, že projekt bude mít ty přínosy, které jste při jeho přípravě plánovali?

- určitě ano
- spíše ano
- spíše ne
- určitě ne

- nevím, nedokáži posoudit

13. Z jakého důvodu se Vám nepodařilo / nepodaří dosáhnout plánovaných přínosů?
(pokud v otázce výše odpovědí „spíše ne“ a „určitě ne“)

Textové pole

14. Přinesl nebo přinese projekt ještě nějaké další výstupy či výsledky, které jste neplánovali?

- určitě ano
- spíše ano
- spíše ne
- určitě ne
- nevím, nedokáži posoudit

15. Uveďte konkrétně výsledky či výstupy, kterých dosáhnete, ale které jste neplánovali:

Textové pole

Konkrétní výstupy a výsledky

16. Posílil program Vzdělávání kompetence žáků a studentů aktivně se zapojit do občanského života?

- určitě ano
- spíše ano
- spíše ne
- určitě ne
- nevím, nedokáži posoudit

17. Jak program Vzdělávání přispěl k posílení internacionalizace zapojených institucí?

Prosím uveďte:

(pokud v otázce č. 1 odpověděli „Projekty institucionální spolupráce“)

Textové pole

18. Zvýšily mezinárodní zkušenosti zaměstnanců/pedagogů jejich ochotu iniciovat změny v dané instituci? Jak? Prosím uveďte:

(pokud v otázce č. 1 odpověděli „Projekty institucionální spolupráce“)

Textové pole

19. Jak program Vzdělávání přispěl k lepšímu propojení výuky se světem práce? Prosím uveďte konkrétní příklad:

(pokud v otázce č. 1 odpověděli XXXXXXXX)

Textové pole

20. Je program tak, jak je nastaven, schopen kompenzovat nová rizika a adaptovat podmínky během realizace (např. s ohledem na ukrajinské uprchlíky, Covid 19 apod.)

- určitě ano
- spíše ano
- spíše ne
- určitě ne
- nevím, nedokáži posoudit

Závěr

21. Pokud by byla příležitost, šli byste do realizace obdobných projektů přes fondy EHP znovu?

- určitě ano
- spíše ano
- spíše ne
- určitě ne
- nevím, nedokáži posoudit

9.5 Scénář rozhovoru s příjemci

Relevance

Zaměření programu

1. **Když se vrátíme v čase, do doby prvních úvah o projektu – měli jste už v té době jasnou představu o Vašem projektu (nebo jste ho spíše připravili dle podmínek výzvy)?**
2. **Byla výzva nastavena tak, že to “přesně sedlo” na Váš záměr? Museli jste nějak své plány upravit?**
3. **Byl projekt to, co jste v tu dobu potřebovali v rámci vaší organizace nejvíce?**
4. **Byli jste schopni realizovat v rámci pravidel programu/výzev to, co jste potřebovali? (Byly výzvy a celé nastavení programu pro Vaši instituci / Váš projekt správně zaměřeny?)**

Potřeby

5. Jaké jsou podle Vás nejaktuálnější potřeby České republiky v oblasti Vzdělávání?
6. Reaguje podle Vás program na tyto aktuální potřeby ČR?
7. Byly tyto potřeby někde definovány?

Účelnost

Cíle, výstupy, výsledky

8. Jaký byl cíl Vašeho projektu – a podařilo se Vám díky aktivitám projektu daného cíle dosáhnout? Z jaké části byl cíl projektu naplněn?
9. Dosáhli jste stanovených výsledků a výstupů v takové kvalitě, v jaké byly očekávány? Kterých se nepodařilo dosáhnout?

Faktory

10. Díky čemu se Vám podařilo dosáhnout výstupů a výsledků, případně proč nebylo možné je plně dosáhnout? (Jaké faktory...)

Další výstupy, výsledky

11. Podařilo se Vám díky projektu dosáhnout nějakých dalších výstupů / výsledků než těch, které jste očekávali?

Účinnost

12. Nabídla Vám výzva dostatek finančních prostředků nebo Vám naopak nějaké ještě chyběly?
13. Bylo možné výsledků dosáhnout s méně zdroji – finančními, lidskými, časovými apod.? (např. vyskytly se nějaká zpoždění, zdržení, komplikace...) Resp.: Mohlo být při daných vstupech dosaženo lepšího výstupu?
14. Vidíte nějakou možnost úspor v realizaci projektu?
15. Do jaké míry vedlo vytvoření výstupů projektu k očekávaným výsledkům?

Udržitelnost

16. Co (z dosažených výsledků a výstupů) bude fungovat dál i po skončení projektu?
V jakých činnostech / aktivitách budete pokračovat i za 5 let?
17. Je něco, co budete muset po skončení projektu ukončit?
18. Jaké zdroje (finanční, lidské, přírodní, institucionální) by byly potřeba, aby mohly
být přínosy projektu udrženy i za 5 let?

Koherence

19. Lze program Vzdělávání srovnat s jinými programy podobného zaměření? Má nějaké
výhody nebo nevýhody proti jiným programům? (Např. program Erasmus+?)

SPECIFIC EVALUATION QUESTIONS

20. Jak byl projekt a dosahování jeho výsledků (pozitivně nebo negativně) ovlivněno pandemií
Covid-19 a/nebo invazí na Ukrajinu
21. Vzhledem k délce programu, lze ohodnotit flexibilitu, respektive schopnost programu
kompenzovat nová rizika a adaptovat program během realizace? (Např. s ohledem na
ukrajinské uprchlíky, Covid...)

OUTCOME 1

22. Posílil program Vzdělávání kompetence žáků a studentů aktivně se zapojit do občanského
života?

OUTCOME 2

23. Jak program Vzdělávání přispěl k posílení internacionalizace zapojených institucí? (Např.
rozšíření výuky o zahraniční metody a zkušenosti)
24. Zvýšily mezinárodní zkušenosti zaměstnanců/pedagogů jejich ochotu iniciovat změny v dané
instituci? Jak? Můžete uvést konkrétní příklad?

OUTCOME 3

25. Jak program Vzdělávání přispěl k lepšímu propojení výuky se světem práce?
26. Lze zhodnotit přínos programu pro svět práce/podnikání a pro rozvoj daných vzdělávacích
institucí?
27. Pokud se týká Outcome 3 – VET, lze pozorovat a ohodnotit výsledky programu upotřebitelné
na trhu práce? Existuje potřeba vazby programu na další obory (průmysl, energetika,
zemědělství)?

9.6 Upřesnění termínů sběru dat

Rozhovory a case study: říjen 2023

Dotazníkové šetření: 20.-26. října 2023

9.7 Analýza projektů podpořených z programu Vzdělávání

V této analýze jsme se zaměřili na kvantitativní rozdělení podpořených projektů na základě poskytnutých dat, dokumentů a vlastního desk research.

a) Jaká je průměrná velikost projektů v jednotlivých specifických cílech?

Cílem programu bylo zvýšení vzdělanostní základny a lidského kapitálu v České republice, snížení ekonomických a sociálních rozdílů v Evropském hospodářském prostoru a posílení spolupráci s Islandem, Lichtenštejnskem a Norskem.

Program Vzdělávání podpořil projekty zaměřené na spolupráci škol a dalších vzdělávacích institucí, které vedou k modernizaci a inovaci výuky. Školy si také mohly vyměňovat své žáky, studenty a zaměstnance v rámci studijních a výukových pobytů. Ve čtyřech kolech výzev bylo podpořeno 107 projektů s celkovou alokací přes 183 mil. Kč.

Česká republika je příjemcem Fondů EHP od roku 2004, kdy vstoupila do Evropské unie a tím také do Evropského hospodářského prostoru. Ve dvou předchozích programových obdobích (2004-2009 a 2009-2014) se dočkaly podpory projekty za téměř 243 milionů eur, z čehož více než 6 milionů eur bylo vyčleněno na oblast vzdělávání.

Z dat dostupných v tabulce 1 v kap. 5 se můžeme zaměřit na způsob financování a rozdělování peněz v oblasti inkluzivního vzdělávání. Celkově bylo v této oblasti realizováno nejméně projektů (6), s alokací 15 187 374 Kč. Podíváme-li se na průměrnou hodnotu těchto projektů, je nicméně nejvyšší ve srovnání s projekty v jiných oblastech, což ukazuje na důležitost každého z projektů. Financování bylo poměrně rovnoměrně rozděleno mezi projekty a každý obdržel vysokou částku peněz (do 2 mil. Kč) s jednou výjimkou - projekt "How to reduce challenging behaviour at schools in context of child trauma experience" obdržel financování přesahující 5 milionů.

Projektů v oblasti odborného vzdělávání bylo více než v oblasti inkluzivního vzdělávání, ale obdržely menší alokaci. U této oblasti je vhodné zdůraznit vysokou úroveň rovnoměrnosti rozdělování peněz na každý projekt, což může svědčit o určité podobnosti mezi projekty dle jejich rozsahu nebo složitosti realizace.

V oblasti institucionální spolupráce bylo realizováno 43 projektů, což je druhé nejvyšší číslo ve srovnání s ostatními oblastmi a zároveň s nejvyšším celkovým financováním.

Projekty v oblasti mobility dominují v množství realizovaných projektů. Zároveň je zde celkem nerovnoměrné rozdělení celkové částky peněz na každý jednotlivý projekt.

b) Jaké typy institucí realizují projekt v jednotlivých specifických cílech?

Jelikož všechny realizované projekty se týkaly oblasti vzdělávání, téměř všechny organizace nebo instituce, které tyto projekty realizovaly, měly vzdělávací charakter, například střední školy nebo vysoké školy. Instituce, které se zabývaly realizací těchto projektů lze rozdělit na několik typů: mateřská škola, základní škola, střední škola, vyšší odborná škola, vysoká škola, instituce veřejné správy a samosprávy a ostatní typy organizací.

Nejčastěji se realizací projektů zabývaly vysoké školy. Zastoupení jednotlivých typů institucí je spojené s charakterem oblasti projektů a zaměřením samotných projektů. Například největší počet účastníků projektů v oblasti odborného vzdělávání a přípravy byly střední školy. Mnoho středních škol rovněž realizovalo projekty v oblasti mobility. Výměna znalostí a zkušeností v oblasti vzdělávacích procesů tedy probíhala nejen mezi vysokými školami, ale také na úrovni středních škol. V oblasti inkluzivního vzdělávání bylo nejvíce nestátních institucí a ostatních typů organizací.

c) Kolik projektů není v jednotlivých specifických cílech financováno ze 100 %?

Všech 43 projektů v oblasti institucionální spolupráce, 48 projektů v oblasti mobility a 10 projektů v oblasti profesního vzdělávání obdržely 100 % financování. Na druhou stranu 4 z 6 projektů v oblasti inkluzivního vzdělávání (67 %) obdržely financování na úrovni 90 %, neboť pravidlem pro neziskové organizace v roli příjemce grantu bylo povinné 10% spolufinancování. Nákladnost každého Outcome lze dobře vidět v tabulce 1.

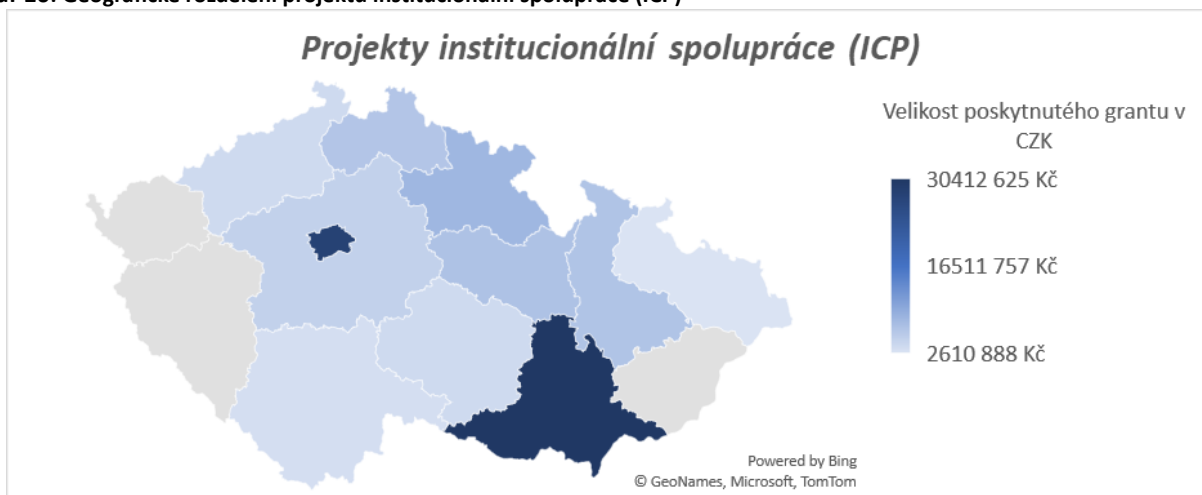
d) Do kterých krajů směřovalo nejvíce podpory absolutně, do kterých nejméně?

Jak lze vidět v tabulce a grafu vztahujícím se k projektům institucionální spolupráce, nejvíce financování obdrželi příjemci ze dvou regionů: Jihomoravský kraj a Hlavní město Praha. Je zde velký rozdíl ve financování těchto dvou regionů oproti zbytku. To lze vysvětlit jednak tím, že velká část finanční podpory projektů směřovala k univerzitám (např. Univerzita Karlova a Masarykova univerzita), jež měly mnohdy již navázanu spolupráci se zahraničními partnery a snažili se ji těmito cestami posílit a rozvíjet, jednak obecně vyšší aktivitou institucí v těchto regionech s vysokým zájmem o vzdělávání. Toto nerovnoměrné rozdělení financování souvisí především s velikostí a aktivitou účastníků projektů a velikost samotných krajů spíše nemá vliv. Například Moravskoslezský a Jihočeský kraj obdržely nejmenší množství peněz ve srovnání s ostatními kraji. Také je třeba poznamenat, že v některých krajích vůbec nebyl realizován žádný projekt této oblasti (Zlínský, Plzeňský a Karlovarský kraj).

Tabulka 5: Regionální rozdělení projektů institucionální spolupráce (ICP)

6 krajů s největší podporou	Velikost poskytnutého grantu	6 krajů s nejmenší podporou	Velikost poskytnutého grantu
Jihomoravský kraj	30 412 625 Kč	Moravskoslezský kraj	2 610 888 Kč
Hlavní město Praha	28 057 853 Kč	Jihočeský kraj	3 173 846 Kč
Královéhradecký kraj	8 032 967 Kč	Ústecký kraj	3 685 715 Kč
Pardubický kraj	6 694 759 Kč	Kraj Vysočina	3 691 636 Kč
Olomoucký kraj	6 458 444 Kč	Středočeský kraj	4 846 998 Kč
Liberecký kraj	6 240 367 Kč	Liberecký kraj	6 240 367 Kč

Graf 10: Geografické rozdělení projektů institucionální spolupráce (ICP)

Pro projekty v oblasti mobility je situace s rovnoměrným rozdělením financování nejhorší ve srovnání s ostatními oblastmi. Pokud se podíváme na tabulku a graf, lze vidět, že většina financí byla koncentrována na příjemce v jednom kraji, Hlavní město Praha, navzdory tomu, že právě v oblasti mobility bylo realizováno nejvíce projektů.

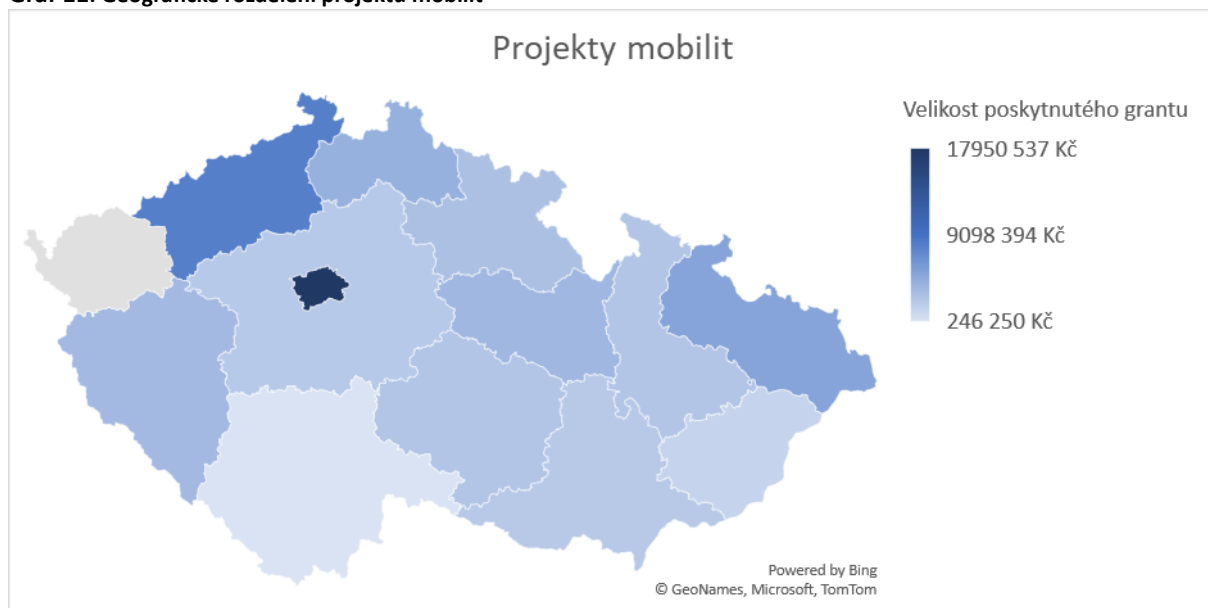
Velká část financování byla přidělena Ústeckému kraji a Moravskoslezskému kraji.

Pokud se podíváme na mapu, menší část financí byla rozdělena mezi mnoho krajů. Je třeba poznamenat, že projekty v oblasti mobility byly realizovány ve všech krajích kromě Karlovarského kraje.

Tabulka 6: Regionální rozdělení projektů mobility

6 krajů s největší podporou	Velikost poskytnutého grantu	6 krajů s nejmenší podporou	Velikost poskytnutého grantu
Hlavní město Praha	17 950 537 Kč	Jihočeský kraj	246 250 Kč
Ústecký kraj	8 064 087 Kč	Zlínský kraj	1 514 475 Kč
Moravskoslezský kraj	5 182 280 Kč	Jihomoravský kraj	2 280 672 Kč
Liberecký kraj	4 188 835 Kč	Středočeský kraj	2 303 080 Kč
Pardubický kraj	3 656 837 Kč	Kraj Vysočina	2 599 818 Kč
Plzeňský kraj	3 500 235 Kč	Olomoucký kraj	2 629 375 Kč

Graf 11: Geografické rozdělení projektů mobilit

Rovněž u projektů odborného vzdělávání a projektů inkluzivního vzdělávání můžeme pozorovat stabilní tendenci, že Praha je jediným krajem, který téměř vždy získává největší množství financování. To lze vysvětlit velkým počtem vzdělávacích institucí v tomto kraji a vysokým počtem obyvatel. Také lze shrnout, že financování projektů ve všech 4 oblastech má slabou geografickou vazbu.

Tabulka 7: Krajské rozdělení projektů odborného vzdělávání (VETP) a projektů inkluzivního vzdělávání

Kraj realizace projektů odborného vzdělávání (VETP)	Velikost poskytnutého grantu	Kraj realizace projektů inkluzivního vzdělávání	Velikost poskytnutého grantu
Hlavní město Praha	2 219 080 Kč	Hlavní město Praha	6 928 175 Kč
Liberecký kraj	1 362 300 Kč	Jihočeský kraj	2 675 850 Kč
Jihomoravský kraj	1 161 262 Kč	Olomoucký kraj	2 339 922 Kč
Jihočeský kraj	945 516 Kč	Moravskoslezský kraj	2 088 216 Kč
Olomoucký kraj	543 750 Kč	Jihomoravský kraj	1 658 217 Kč
Ústecký kraj	434 018 Kč		

e) Kolik projektů v jednotlivých specifických cílech je již ukončeno, kolik ještě ne? Kdy budou tyto projekty končit?

Všech 64 projektů z oblastí mobility, inkluzivního vzdělávání a odborného vzdělávání bylo dokončeno. Ze 43 projektů institucionální spolupráce (ICP) má být 10 dokončeno do 31.01.2024. .

f) Jaké typy zahraničních partnerů jsou v jednotlivých specifických cílech nejvíce zastoupeny?

Do každého projektu musí být zapojena alespoň jedna partnerská organizace z Islandu, Lichtenštejska nebo Norska – většinou to bývá škola, ale může se jednat i o soukromou firmu, výzkumné centrum, zdravotní středisko, neziskovou organizaci, kulturní instituci a podobně.

Zapojené země

 Česká republika Norsko Lichtenštejsko Island

Nejaktivněji a častěji se účastnily vzdělávací instituce nebo organizace z Norska, méně z Islandu a nejméně z Lichtenštejska. Proto čeští účastníci nejaktivněji vyměňovali zkušenosti a znalosti s norskými kolegy a partnery.

Tabulka 8: Rozdělení zahraničních partnerů

	Norsko	Island	Lichtenštejsko
ICP	28	5	
Mobility	47	18	2
VET	11		
Inkluze	6	3	

Z tabulky lze vidět, že nejaktivnější byli zahraniční partneři při realizaci projektů v oblasti mobility a nejméně v oblasti inkluzivního vzdělávání. Taktéž je patrné, že v rámci realizace projektů v ostatních třech oblastech byla nejaktivnější Norsko.

Partnery pro většinu projektů v oblasti institucionální spolupráce byly univerzity a několik středních škol. Také mnoho projektů v oblasti mobility bylo realizováno vysokými školami, ale rovněž velké množství projektů bylo realizováno středními školami a několika dalšími vzdělávacími institucemi.

Pro většinu projektů v oblasti inkluzivního vzdělávání a odborného vzdělávání byly partnerem střední školy a v menší míře vysoké školy. Celkově lze říct, že zahraničními partnery byly základní, střední a vysoké školy a další instituce jako například státní orgány nebo neziskové organizace. Nejčastěji se jednalo o vysoké a střední školy.

g) Jaké typy tuzemských partnerů jsou v jednotlivých specifických cílech nejvíce zastoupeny?

Tuzemští partneři byli nejvíce zapojeni do projektů v oblastech institucionální spolupráce a odborného vzdělávání a přípravy. Největší počet tuzemských partnerů byl ve projektech institucionální spolupráce, zatímco nejméně jich bylo ve projektech inkluzivního vzdělávání.

Partnery pro většinu projektů ve všech dvou oblastech byly střední školy a v menší míře neziskové organizace.

h) Jakých hodnot indikátorů má být u jednotlivých specifických cílů dosaženo?

U každého specifického cíle byly nastaveny specifické indikátory, které odpovídaly povaze daného specifického cíle.

Projekty institucionální spolupráce (ICP)

Pro projekty institucionální spolupráce (ICP) bylo nastaveno 5 indikátorů:

- Počet institucí, které aplikují nové metody ve výuce demokracie a aktivního občanství;
- Počet institucí, které aplikují nové metody v inkluzivním vzdělávání (včetně romské inkluze);
- Počet intelektuálních výstupů vytvořených projekty institucionální spolupráce;
- Počet akcí pořádaných pro sdílení zkušeností a příkladů dobré praxe;
- Počet účastníků akcí;

V celkových 43 projektech tak má participovat 1143 účastníků a uskutečnit se má 117 akcí. Součástí projektů má být 77 institucí, které aplikují nové metody ve výuce demokracie a aktivního občanství a 28 institucí, které aplikují nové metody v inkluzivním vzdělávání (včetně romské inkluze). Intelektuálních výstupů bude vytvořeno 78.

Projekty mobilit

Pro projekty mobilit bylo nastaveno 5 indikátorů:

- Počet studentů z České republiky, kteří se zúčastnili výměny (335 studentů celkem);
- Počet studentů z donorských států, kteří se zúčastnili výměny (263 studentů celkem);
- Počet ECTS kreditů získaných během studentských mobilit (1525 ECTS kreditů);
- Počet zaměstnanců a odborníků ve vzdělávání z České republiky, kteří se účastnili výměny (207 zaměstnanců a odborníků);
- Počet zaměstnanců a odborníků ve vzdělávání z donorských států, kteří se účastnili výměny (175 zaměstnanců a odborníků);

Projekty odborného vzdělávání (VETP)

Pro projekty odborného vzdělávání bylo nastaveno 6 indikátorů:

- ECVET požadavky;
- Počet zaměstnanců ze strany příjemce účastnících se studijních návštěv (35);
- Počet zaměstnanců ze strany donora účastnících se studijních návštěv (21);
- Počet přepracovaných učebních plánů (2);
- Počet studentů odborného vzdělávání a přípravy, kteří absolvují školení podporující cit pro podnikání (200);
- Počet realizovaných vzdělávacích modulů/kurzů pro učitele a lektory (5)

Projekty inkluzivního vzdělávání

Pro projekty inkluzivního vzdělávání bylo nastaveno 3 indikátory:

- Počet studentů, kteří mají prospěch ze zlepšených dovedností učitelů (2020);
- Počet učitelů/multiplikátorů vyškolených v metodice inkluzivního vzdělávání (330);
- Počet učitelů/multiplikátorů vyškolených v metodice přispívající k inkluzi Romů (310)

i) Pro každý indikátor: Který konkrétní projekt měl nastavené největší hodnoty v daném indikátoru?

Projekty institucionální spolupráce (ICP)

- ***Počet institucí, které aplikují nové metody ve výuce demokracie a aktivního občanství;***

Projekt „Mentors without borders: mentoring international healthcare students“ (10 institucí)

- **Počet institucí, které aplikují nové metody v inkluzivním vzdělávání (včetně romské inkluze);**
Projekt „Mentors without borders: mentoring international healthcare students“ (10 institucí)

- **Počet intelektuálních výstupů vytvořených projekty institucionální spolupráce;**

Projekt „INNOVATUR - - Innovating Academic Curricula and Engagement Approach to Sustainable and Smart Tourism Development (SSmTD)“ (4 výstupy)

Projekt „Joint supervision of doctoral studies by VSB-Technical University of Ostrava and Norwegian University“ (4 výstupy)

Projekt „The technology and knowledge transfer based on Norway-Czech cooperation“ (4 výstupy)

- **Počet akcí pořádaných pro sdílení zkušeností a příkladů dobré praxe;**

Projekt „Education for active citizenship“ (8)

- **Počet účastníků akcí;**

Projekt „Academic Development through bilateral peer-learning activities on mission-oriented innovation for Climate Neutral and Smart Cities“ (96)

Projekt „INNOVATUR - - Innovating Academic Curricula and Engagement Approach to Sustainable and Smart Tourism Development (SSmTD)“ (96)

Projekty mobility

- **Počet studentů z České republiky, kteří se zúčastnili výměny;**

Projekt „M4E3 – Mobility for Education about Energy and Ecology“ (26)

Projekt „SEMES – Students Education Mobility about Energy Sources“ (26)

Projekt „Supporting Student and Staff Mobility 2021/2022“ (26)

- **Počet studentů z donorských států, kteří se zúčastnili výměny;**

Projekt „M4E3 – Mobility for Education about Energy and Ecology“ (26)

Projekt „SEMES – Students Education Mobility about Energy Sources“ (26)

- **Počet ECTS kreditů získaných během studentských mobility;**

Projekt „Charles University, Faculty of Arts - EEA Grant Exchanges“ (389)

- **Počet zaměstnanců a odborníků ve vzdělávání z České republiky, kteří se účastnili výměny;**

Projekt „Education of extraordinarily talented students and further education of pedagogical staff in Pilsen Region and Hordaland“ (16)

- **Počet zaměstnanců a odborníků ve vzdělávání z donorských států, kteří se účastnili výměny;**

Projekt „Education of extraordinarily talented students and further education of pedagogical staff in Pilsen Region and Hordaland“ (16)

Projekty odborného vzdělávání (VETP)

- **Počet zaměstnanců ze strany příjemce účastnících se studijních návštěv;**

Projekt „Media Incubator: Vision of Professional Education“ (14)

- **Počet zaměstnanců ze strany donora účastnících se studijních návštěv;**

Projekt „Fishing horizons“ (6)

- **Počet přepracovaných učebních plánů;**

Projekt „Fishing horizons“ (1)

Projekt „Methodology Dance in a sitting on motives of Czech folk songs - linking to the previous project and application of the knowledge base Sittedans.“ (1)

- **Počet studentů odborného vzdělávání a přípravy, kteří absolvují školení podporující cit pro podnikání;**

Projekt „Activation of students' entrepreneurial competencies“ (200)

- **Počet realizovaných vzdělávacích modulů/kurzů pro učitele a lektory;**

Projekt „EEA – Educators' Entrepreneurial Adventure“ (2)

Projekt „Sharing good practice – way to the success in the vocational education.“ (2)

Projekty inkluzivního vzdělávání

- **Počet studentů, kteří mají prospěch ze zlepšených dovedností učitelů;**

Projekt „Sar Upre! How to do it!“ (800)

- **Počet učitelů/multiplikátorů vyškolených v metodice inkluzivního vzdělávání;**

Projekt „Inclusive Education through Practical Activities: Cooking and Dining“ (155)

- **Počet učitelů/multiplikátorů vyškolených v metodice přispívající k inkluzi Romů;**

Projekt „Inclusive Education through Practical Activities: Cooking and Dining“ (155)

j) Jak se liší podporované aktivity v jednotlivých podporovaných 4 oblastech?

Projekty institucionální spolupráce

Projekty mají posílit internacionalizaci a spolupráci mezi partnerskými institucemi a měly by mít také dopad na výuku. Cílem je aplikovat nové výukové metody a postupy, které budou lépe reagovat na potřeby studentů a žáků.

Výstupy projektu jsou například učební plány, společné studijní programy, výukové materiály, studie, workshopy, uspořádané aktivity vzájemného učení a vyzkoušení nových metod ve výuce.

Projekty zaměřené na demokracii, aktivní občanství a inkluzivní vzdělávání budou upřednostněny ve výběrovém procesu.

Projekty mobilit

Projekty mobilit umožňují studijní pobyty, stáže a studijní návštěvy mezi Českou republikou a Islandem, Lichtenštejnem a Norskem. Proto si žáci, studenti i pracovníci ve vzdělávání díky účasti v projektech zlepšují své dovednosti a kompetence a osvojují nové znalosti.

Projekty odborného vzdělávání

Projekty odborného vzdělávání podporují rozvoj praktického vyučování založeného na principech ECVET a podnikatelských kompetencí žáků. Cílem projektů je zkvalitnění praktického vyučování a podpora podnikatelských kompetencí u žáků.

Zaměřují se na navazování partnerské spolupráce mezi odbornými školami a podniky v ČR a donorských státech a na zavádění duálního vzdělávání založeného na principech ECVET. Cílem projektů by mělo být lepší propojení mezi vzděláváním, odborným výcvikem a trhem práce. Proto je u těchto projektů povinné zapojení alespoň jednoho podniku.

Projekty inkluzivního vzdělávání

Projekty inkluzivního vzdělávání rozvíjejí kompetence a dovednosti učitelů a školitelů v oblasti inkluzivního vzdělávání ve třídách.

Cílem projektů inkluzivního vzdělávání je proškolit učitele mateřských, základních a středních škol tak, aby byli schopni používat inkluzivní přístupy při práci se žáky ve třídách. Projekty tak mají posílit zapojení znevýhodněných skupin (včetně Romů) do vzdělávání.

9.8 Seznam zkratek

ČR	Česká republika
DZS	Dům zahraniční spolupráce
EHP	Evropský hospodářský prostor
EU	Evropská unie
ICP	Projekty institucionální spolupráce
IS	Informační systém
KFM	Kancelář finančních mechanismů v Bruselu
MF ČR (MoF)	Ministerstvo financí ČR (angl. Ministry of Finance)
MŠMT ČR (MoEYS)	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR (angl. Ministry of Education, Youth and Sport)
NKM	Národní kontaktní místo
NPI	Národní pedagogický institut
OP JAK	Operační program Jan Amos Komenský
OP VVV (OP RDE)	Operační program Výzkum, vývoj, vzdělávání (angl. Research, Development, Education)
SC	Stakeholders consultations
VET	Vocational education and training